

LÄÄNE-HARJU

VALLA LEHT

NR 7 (07)

WWW.LAANEHARJU.EE | WWW.FACEBOOK.COM/LAANEHARJUVALD

AUGUST 2018

“Nüüd lased
seitse võrku
sisse ja välja
tõmbad
seitse lesta.”
Helder Kiil
lk 3

Pakri ehk Rukkisaared viimastel kümnenditel

☉ Vabariigi esimesel iseseisvus-ajal moodustasid Suur-Pakri saar ja Väike-Pakri saar tihedalt asustatud omaette Pakri valla. 1934. aastal oli viies rannarootslaste külas 119 talu, kus elas 354 inimest. Kummalgi saarel oli kool, kirik ja kalmistu.

Ajaloole võib tagasi vaadata perioode sajanditeks jagades või ajaloo pöördepunkte tähistades. Siin teeme kokkuvõtte oluliseimatest tegevustest viimastel kümnenditel, mis on muutnud Pakri saared just sellisteks, nagu need tänaseks on saanud.

Robisonlik algus

2004. aastal kolis 63-aastane Mati Nyman inimtühjale Väike-Pakri saarele Hinnose talu maadele Väikekülas, et rajada sünnikodu varemetele endale kodu.

Tema algne eluase oli vaid telk. Saare esimene tagasipöörduja ehk Pakri Robinson, nagu teda kutsuti, ehitas omale ajapikku uue maja, kus jõudis saareelu nautida paar aastat. Mees suri kodusaarel 2014. aastal.

Alates 2006. aastast hakkasid ka teised pakrilaste järeltulijad ehitama väikesuvilaid esivanemate talude varemetele.

Präegune saareelu

Saartel tegutseb kohaliku tööandjana OÜ Pakri Tarvas, mis asutati aastal 2009. Tänu niitmisele ja karjakasvatusele on ettevõtte muutnud Pakrid rohelisteks saarteks. Lisaks teenindab ettevõtte kohale sõitnud grupe transpordi ja toitlustusega ning tegeleb hädavajalike ehitustöödega.

Juba kümme aastat saarel elanud Kalev Pöldver on alates selle aasta märtsikuust täieõiguslik saarevaht. Saarevahi ülesanded on igapäevaselt Väike-Pakrile valvas pilk peale heita, eriti just nüüd suvel, mil sinna satub palju rahvast.

“Igapäevane saareelu kulgeb loomadega toimetades ja nende ninaesise eest hoolt kandes. Haned, pardid, kanad, sead on elumajade lähedal nagu ikka, kuid mitmesajapealine veisekari on laiali kahe saare karjamaadel. Tänavuse aasta teeb raskeks

Jumalateenistus Väike-Pakri saare kabelis 2009. aastal.

Fotod: erakogu

Erik Söderberg traktorisafarit juhtimas.

Foto: Marje Suharov

kuivus, napib heinamaid ja talvisele söödavarule peab ilmselt mandrilt lisa tooma,” selgitab parasjagu heinateol toimetav ja aastaringelt loomade eest vastutav Kalev. “Elektrivarustuse oleme lahendanud kahe elekrijaamaga, kus voolu toodavad päikesepatareid ja tuulegeneraator. Nende ehitamise eest on hea seisnud isa-poega Fred ja Erik Söderberg. Joogivee probleem laheneb loodetavasti sügisel, kui puurkaev valmib. Hea, et merevesi siinkandis on mäge ja loomade jootmisega muret ei ole,” rõõmustab Kalev.

Kokku elab saarel aastaringi kolm leibkonda. Eelmisel sügisel alustas kooliteed koduõppes kaks last, kelle tarvis sisustati

kooliruumid. Parima hariduse andmiseks otsib Risti põhikool saarele klassiõpetajat.

Pikk tee taasasustamiseni

Selleks, et see kõik sai juhtuda, toimus eelnevalt nii mõndagi. Arnold Lindgren, kes on sündinud Suur-Pakri Suurkülas (mõlemal saarel on küla nimega Suurküla, rts. k Storby), kirjutab oma sel aastal ilmunud raamatus “Pakrilaste 600 aastat”: “27. juulil 1991 oli ajalooline hetk, kui pakrilased astusid taas rannale Suur-Pakri kabeli juures, esimest korda pärast teist maailmasõda”.

Ühe vana pakrilase jalg jõudis suletud saarele siiski juba aastal 1978. Raamatus “Varju-

surmast tõusnud” (Ain Sarv, 1994) jutustab Maria Stahl, kes elas pärast saarte militaartsooniks muutmist Paldiskis (1954–1980), kuidas ta juhuse tahtel sai põgusalt läbi joosta kodusaare lemmikpaigad. Kui piirivalveülem Kersalust tõi Mariale võrku parandada, taipas naine vastata: “Siis parandan, kui sa lased mu sui saarde”. “Ladna, ladna, millal sa tahad, siis tule ütle,” lubas venelane. Ja nii saigi Maria Suurküla Öle Nistuve talust suveajal Väike-Pakrile. Tema kirjelduse järgi oli siis üksikuid maju, kuigi ripakil ja lõhutud, veel alles.

Nõukogude perioodi järel oli Väike-Pakril endistest taluhoonetest alles ainult Börs-nimelise talu köökmaja, milles peatusid leedulastest kalurid. Alalisi elanikke polnud kuni taasasustaja Mati Nymani naasmiseni.

Pakrilaste maaomandi tagastamine venis, sest kohalik võim ei tunnistanud asjaolu, et 1939. aasta baaside lepinguga võõrandatud maa kuulus tagastamisele. Tagastatud maa moodustas umbes kolmandiku saartest.

Eri huvigrupid

Arnold Lindgren kajastab oma raamatus “Pakrilaste 600 aas-

Karjakasvatuse algusaegadel. Esiplaanil tegutseb Mati Nyman.

tat” ka hilisemaid arenguid, kuidas riigiettevõtte Eesti Energia hakkas 2009. aastal huvi tundma Suur-Pakri vastu. Tekkis plaan ehitada sinna tuumajajaam. Sama aasta sügisel ostis ettevõtte saarel 744 ha reformimata riigimaad. Tuumajaama vastu protestisid maaomanikud ja koguti ka protestiallkirju Eestis. Mõne aja möödudes huvi tuumajaama ehitamise vastu Eestis jahtus ja teema kadus valitsuse poliitilisest agendast. Kui tuumajaama küsimus ära langes, hakkas Eesti Energia maad uurima hoopis tuulepargi kohta. Määramata ajaks on ka need plaanid edasi lükatud.

Valitsuse määrusega loodi 5. mail 1998. Pakri maastikukaitseala, kuhu kuuluvad Väike-Pakri põhja- ja lõunaosa, samuti Suur-Pakri põhjaosa. 1. mail 2004. liideti Pakri saared EL-i võrgustikuga Natura 2000, mille kaudu need muutusid linnualaks ja loodusreservaadiks.

2012. aastal ehitas Paldiski linn EL-i toetusega saarte vahele uue silla, vana Nõukogude sõjaväest jäänud lagunenu silla asemele ja ühendustee muutus taas sõidetavaks.

Kabelid ja muu kultuuripärand

Arnold Lindgren kirjeldab ka kabelite taastamist saartel: “Pakri saarte kabelite mälestusfond hakkas 1992. aastal koguma raha saarte kabelivaremete säilitamiseks. Juba 1993. aasta sügisel tehti kaitseteid Suur-Pakri kabeli pikikülgede müüridel, peamiselt Endel Enggröni ja Ain

Sarve eestvedamise ja tööga. Hiljem määrati fondi juhiks Einar Mählberg, kellel õnnestus pühendunud tööga koguda raha, nii et Väike-Pakri kabeli torn restaureeriti aastatel 2006–2009. Seejärel keskendus Einar Mählberg Suur-Pakri kabelile ja järk-järgult on ka see saanud tagasi oma kuju.”

Tänaseks on Suur-Pakri kabeli taastamistööd jõudnud sisetööde etappi. Igal aastal toimub jumalateenistus Suur-Pakril ja/või Väike-Pakril Tallinna Rootsi-Mihkli koguduse õpetaja Patrik Göranssoni juhtimisel.

Tänu Juhan Bernadtile ja tantsujuhtidele on saanud teoks mitu tantsulaagrit, kus tantsitakse vanu Pakri tantse ja õpitakse vanu viise. Seni on õnnestunud, et laagrisse satuvad vanad pakrilased, kes veel mäletavad... Kolmel viimasel aastal on asutud võsast puhastama Eesti Machu Picchut ehk Suur-Pakri Suurküla unikaalseid varemeid.

Sellisel kandub ajalooline mälu ositi üle uutele põlvkondadele ning tänu Erik Söderbergile, kes on sarnaselt Mati Nymanile pöördunud tagasi esivanemate maadele. Samuti kõikidele Pakri saarte sõpradele on kultuurimälu ajanud visalt rohelisi võrseid saare kivises muldas ja õitseb veel. Täname ka Lääne-Harju valla ametnikke aktiivse hoiaku ja kogukondi hoidva suhtumise eest. | **Jana Stahl**, saarevanem, **Marje Suharov**, ajaleht@laaneharju.ee

Head uut kooliaasta algust!

Uuel õppeaastal alustab Lääne-Harju valla koolides haridusteed üle saja 1. klassi astuva õpilase. Kokku käib meie üheksas koolis üle tuhande õpilase. Kõikidele õppuritele edu ja palju uusi tarkusi! Vallavalitsus soovib jõudu ka lapsevanematele ja kogukonnale, kelle tugi on tähtis, et meie lapsed oleksid õnnelikud ja hoolivad! Kvaliteetne haridus on edu ja ühiskonna arengu pant. Motiveeritud ja arengule avatud koolijuhid ja õpetajad annavad sellesse suure panuse. Jaksu ja kindlat meelt, head õpetajad! Soovime kõigile tahet õppida ja kasvada koos lastega üksteist toetades!

Hestia Rindla, abivallavanem

JUHTKIRI

Aitäh, valla elanikud!

☉ Eesti jaoks erakordne suvi hakkab vaikselt läbi saama ning värviline sügis on tulekul. Suvi on möödunud Lääne-Harju vallas väga aktiivselt.

Toimunud on mitmeid sündmusi, mis on toonud meile palju külalisi ja kohalikele jätnud hulga positiivseid emotsioone.

Nii mõnedki suve jooksul meie valda külastanud on tõdenud, et siin on väga mõnus. Lääne-Harju vallas jätkub tegevusi igale maitsele. Meil on põnevad kultuuriobjektid, rohkelt kultuuriüritusi ning mõnused rannad puhkamiseks.

Kõige olulisem on, et meie valla elanikud oleksid rahul pakutavate teenustega ning et inimesed sooviksid meie valda elama tulla.

Suve jooksul osalesid vallavalitsuse ametnikud mitmel üritusel, kus pakkusid võimalust registreerida oma elukoht Lääne-Harju valda. Jätakuvalt elab meie vallas palju neid, kelle elukoht on registreeritud mujale, mistõttu läheb ka nende maksutulu teiste omavalitsuste eelarvesse.

Vallavalitsus on seadnud üheks eesmärgiks panustada meie valla elukeskkonna parandamisse. Teed, tänavad, haljasalad, mänguväljakud – need kõik on olulised tegurid, miks inimesed tahavad meil elada või siia elama tulla. Lähiajal alustame Kloogale ja Keila-Joale uute mänguväljakute rajamist. Laulasmaa kooli juurde paigaldatakse moodulmaja, mis leevendab kauaaegset ruumipuudust koolis.

Järgmisel aastal alustame Paldiski ja Rummu piirkonna elukeskkonna muutmisega. Paldiskis teeme algust lipuväljaku rajamisega. Rummul panustame haljastuse ja mänguväljakute rajamisse ning likvideerime mahajäetud hooned. Juba sellel aastal alustame turvakaamerate paigaldamisega Paldiskisse ja Vasalemma. Mõlemasse piirkonda paigaldame kokku 20 turvakaamerat. Neil päevil algas Paldiski ja Keila piirkonna tänavavalgustuse taristu renoveerimine. Paldiski linn ja endise Keila valla asulad Klooga, Karjaküla, Keila-Joa ja Lehola saavad endale uued tänavavalgustuse lahendused, mis on säästlikumad ja töökindlamad.

Padise piirkonnas jätkame kloostriprojektiga, millest kujuneb tulevikus üks põnevamaid vaatamisväärsusi meie vallas.

Kõik eelloetletud tegevused parandavad oluliselt meie elukeskkonda. Kõike seda saame teha ainult tänu teile head vallaelanikud, kelle registreeritud elukoht on meie vallas.

Suur soov on teha palju rohkem ja seetõttu on oluline, et teie elukoht oleks registreeritud meie valda enne aasta lõppu!

Aitäh, vallaelanikud, et panustate meie valla arengusse! Aitäh, et olete olnud mõistvad ja kannatlikud haldusreformi järgses seadguses!

Mõnusat suve jätku ja ilusat värvilist sügist! | **Jaanus Saat**, vallavanem

Märkame unustatud külasid

☉ Pärast Lääne-Harju suurvala sündi on lisaks vallavalitsusele ka volikogu aur suuresti läinud sellele, et tagada uue valla toimimine. Soovime, et elanike ootused elukoha arenemisel võimalikult kiiresti täituks. Nüüd oleme asjad vaikselt liikuma saanud.

Vald on eelkõige oma inimeste jaoks ja volikogus on meie põhiline eesmärk luua kõigis asulates turvaline ja lastesõbralik keskkond. Kõike korraga ei jõua ja kuskilt peab alustama. Esimesed “unustatud külad” on Keila-Joa ja Klooga, mis erinevatel põhjustel on endise omavalitsuse hoolet siiani vähem tundnud.

Rõõm on raporteerida, et hiljemalt järgmise aasta aprilliks, kuid loodetavasti juba sel aastal valmivad nendes alevikes Leader-programmi ja PRIA rahalisel toel mänguväljakud lastele. Kummagi maksumus on ligi

15 000 eurot, millest 10 % tasub omavalitsus.

Klooga mänguväljakule tulevad 2–3 aastastele vedrukiiged, beebikiiged, liumägi ja roniala. Vanemate laste jaoks valmivad karussell ja eri raskusastmega ronialad. Keila-Joal hakkab väikseid vallaelanikke rõõmustama kaheosaline mänguala 4–12 aastastele: tornid, liumäed, ronialad, tasakaalurajad ja istepingid.

Aga see on alles algus. Vallas on mitmeid “unustatud külasid”. Peagi seisab ees valla järgmise aasta eelarve kokkupanek. Seejärel palun, head inimesed, kes Te koduküla probleeme kõige paremini teate, andke nendest teada.

Olen Teie kirjade eest juba ette tänulik ja luban, et kus vähegi võimalik, paneb vald arengule õla alla. | **Tanel Lambing**, vallavolikogu aseesimees, tanel.lambing@gmail.com

Vallavalitsusel uus struktuur ja muud algatused

☉ Vallavolikogu istungid toimusid 26. juunil Kallaste talus Padisel ja 24. juulil Paldiskis. Päevakorras üks olulisemaid teemasid oli vallavalitsuse kui ametiasutuse struktuuri muutmine.

Muutus vallavalitsuse struktuur ja vahetusid abivallavanemad

Pool aastat on möödunud uue vallavalitsuse käivitamisest ning vallavalitsus on teinud kokkuvõtteid töö tulemustest. Volikogu esimehe Külli Tammuri sõnul sai juba aasta alguses kokku lepitud, et vaadatakse, kuidas struktuur toimib ning vajadusel tehakse muudatusi. Vallavanem Jaanus Saat tõdes uut ametiasutuse struktuuri tutvustades, et juhtiva spetsialisti käe all töötanud osakonnad on efektiivsemad. Uude struktuuri liisandub kolm osakonnajuhataja ametikohta. Lisaks luuakse juurde kaks spetsialisti ametikohta planeeringute ja ehitusvaldkonnas, kus on kõige pikem tööjärg.

Tagasi astunud abivallavanemate Ago Kokseri ja Urve Luhti asemele kinnitas volikogu Erki Rubeni ja Hestia Rindla. Uues struktuuris vastutab Erki Ruben ehitus- ja keskkonnavaldkonna ning Hestia Rindla haridus- ja kultuurivaldkonna toimimise eest. Erkil on pikk töökogemus Paldiski linna arhitektina. Hestia tunneb põhjalikult koolisüsteemi, ta on töötanud nii õpetaja, õppealajuhataja kui ka koolijuhina Laulasmaa Koolis.

Vanade valdade majandamisele joon alla

Kinnitati Keila, Padise ja Vasalemma valla ning Paldiski linna konsolideeritud 2017. aasta majandusaasta aruanded. Revisjonikomisjoni esimees Kadri Kurm tõdes, et raamatupidamise aastaruanded on vormistatud väga erinevalt ning võrdluste väljatoomine on keerukas. Peamise infona tõi revisjon välja, et kõigi omavalitsuste põhitegevus on 2017. aasta lõpuga plus-sis.

Pärast volikogu istungit jalutati Padise linnamäele.

Volikogu juunikuu istung Padisel, Kallaste talus.

Järelevalvespetsialist hoiab silma peal heakorral, jäätmemajandusel ja muudel teemadel

Volikogu otsustas delegeerida seadusega kohalikule omavalitsusele pandud riikliku järelevalve ülesannete täitmise Lääne-Harju vallavalitsusele. Vallavalitsus võtab tööle vastava ametniku ja määrab ametiülesanded. Nüüdsest omab vallavalitsus õigust teostada järelevalvet nii heakorral, keskkonna, jäätmemajanduse, ehituse ja teiste eluvaldkondade probleemide lahendamisel.

Riigihanked Karjaküla sotsiaalkeskuse renoveerimisel

Volikogu otsustas lubada Lääne-Harju vallavalitsusel läbi viia Karjaküla sotsiaalkeskuse hoonet renoveerimiseks. Hoonet renoveerimiseks kasutatakse edendamise projektiga seotud projektierimise, ehitustööde ja omaniku järelevalve riigihanked. Projekti tulemusel paigaldatakse hoonesse soojustagastusega ventilatsioonisüsteem, lisatakse pelletikatel, soojustatakse välissein ja katuslagi.

Riigihaldusminister eraldas selle aasta alguses 262 000 eu-

rot Karjaküla sotsiaalkeskuse renoveerimiseks. Alates 2002. aastast pakub Karjaküla sotsiaalkeskus OÜ üldhooldusteenust. Kogu projekti maksumusest tasub 227 000 eurot omaosaluseks äriühing ise.

Lohusalu parklate planeerimine endiselt päevakorral

Kohal algatatud teemana tõstatatud juunikuu istungil Lohusalu küla osalise teemaplaneeringuga seonduv. Kirgi kütnud ja ka üleriigilisse meediasse jõudnud teema keskmes on parklate planeerimine ilusa loodusega populaarsel suvituslalal. 27. juunil toimunud planeeringulahenduse avalik arutelu oli taas elav ja arvamusterohke. Vallavalitsuse seisukoht on, et Keila vallas mitu aastat menetletud planeering vajab lõpuleviimist. Algselt teemaplaneeringus olnud parklate mahtu (215 kohta) küll vähendatakse, kuid parkimiskorraldusele ja liiklusohutusele tuleb läheneda komplekselt ja läbimõeldult, arvestades ka maanteedekonstruktsioonide rekonstrueerimise, kergliiklusteede arendamise ja teiste suvitusrandadega kogu piirkonnas. Selleks annab võimalu-

se uue valla üldplaneering.

Risti Kool sai uue põhimääruse

Kuna varasemalt oli volikogu liitunud Padise valla lasteaia Harju-Risti rühmad Risti Põhikooliga tunnistati kehtetuks Padise valla lasteaia põhimäärus ning kinnitati Risti kooli põhimäärus.

Elanikud soovivad moodustada Merenuka küla

Volikogu andis nõusoleku Keila-Joa aleviku lahkmejoone muutmiseks ja Merenuka küla moodustamiseks.

Merenuka asum paikneb Keila jõe suudme lähedal jõe paremkaldal. Asumi lähinaabriteks on teisel pool, Keila jõe vasak kaldal asuv Meremõisa küla ning jõe paremal kaldal 1,4 km eemal paiknev Keila-Joa alevik. Kummagi asustatusega Merenuka elanikel sisulist kokkupuudet ei ole. Paarkümmend kohalikku elanikku tunnevad end eelkõige Merenuka elanikeks, kel on väljakujunenud naabrusuhted, sotsiaalne kontroll ning ühtekuuluvustunne. Lõpliku otsuse uue küla moodustamise kohta teeb rahandusministeerium.

Jooksvad asjatoimetused

Juunikuu istungil kinnitati kuus eelnõud, mis puudutasid ehitiste peremehetuse väljaselgitamist, detailplaneeringu osalist kehtetuks tunnistamist, isikliku kasutusõiguse seadmist Elektri- ja OÜ kasuks maakaabli paigaldamisel Paldiski linnas ja Kurkse külas.

Juulikuu volikogul arutati Laulasmaa kooliga seonduvat. Vallavanem Jaanus Saat andis teada, et 3. septembriks on paigaldatud Laulasmaa kooli juurde moodulhoone, millesse kolib kaks rühma senisest Laulasmaa lasteaia Tarekese majast ning üks Laulasmaa kooli õppeklass.

| ajaleht@laaneharju.ee

Kalur Helder ja tema merekaaslane.

Foto: Egle Kaur

☉ Tänavusel kaluritepäeval Lohusalu sadamas oli kohal ka merkaru Kiili Helder. Mõnus naljasoon ja meremehejuttude pajatamine on see, mis endise kaluriga kaasas käib. “Olen siin kaluripäevadel varemalt uhhaad keetnud, nüüd las keedavad nooremad,” lausus Helder, kes on paljude jaoks Lohusalu rannakaluri võrdkuju. Proovime lahke külamehe meenutuste abil vahendada ka lehelugejatele Lohusalu kunagist vilgast kalurielu.

Vanasti olid laevad puust ja mehed rauast

“Ah, et mis vägi mind melele viib? Kõigepealt see, et olen Saaremaalt pärit. Minu vanaema õemes oli purjelaeva kapten. Vanaisa Teller Jaan läks samale purjelaevale 17-aastaselt tööle. Hiljem töötas ta Inglise aluste peal simmermanni ehk puusepana. Kui ta mered maha jättis, asus elama Atla külla Lääne-Saaremaal, kus hakkas rannakaluri ametit pidama. Minu ema suri siis, kui üheksanda lapse ilmale tõi.

Paps oli lisaks kalameheametile selgeks saanud ka tuukriameti. Nii sattus ta venna juurde mandrile, Lohusallu. Lohusalu poolsaare nurga taga oli 1941. aastal madalikule kinni jäänud Nõukogude sõjaväe transpordilaev Jossif Stalin. Laev sattus teel Hankost Kroonlinna miini otsa ja uppus. Hukkus mitu tuhat inimest. Tuukrid abistasid laevast kauba väljaveol. Veeti peamiselt jahu ja suhkrut, mis rannarahva õuede kokku kuhjati.

Kui sõjaväest lahti sain, asusin onu juurde Lohusallu elama. 1956. aasta 23. veebruaril võttis kolhoosi esimees Laastu Johannes mind vastu 1949. a asutatud kalurikolhoosi Nord liikmeks. Kolhoosis püüdis kala 40 kalurit. Paadid olid nelja mehe (naise) peale. Kaluritest on ainult neli naist siia ilma alles jäänud, elavad nad siinsamas Lohusalus,” meenutab Helder.

Suured lastid mõrrakastis

“Väike kalurikolhoos elas hästi, sest kala oli küllaga. Ei olnud haruldane kui räimepüügi päeval veeti paatidega sadamasse 42 tonni kilu-räime, mille naised sadamas ära soolasid. Aasta plaan 1700 tonni täideti alati. Siinsetel vetel käsisid ka kaugemate kolhooside paadid tra-

limas. Ükskord lugesin siin ligi kolmkümmend traalpaati.

Olin mitu korda kvartali lõikes Eesti parim kalur. Baltimaades saavutasin koguni kolmanda koha!” lausub Helder uhkusega.

“Kolhoosi asudes tegime merel kast-mõrra püüki, teadsime, kus on head kalakohad ja liivane merepõhi, kuhu mõrrad ankrusse lasta. 1957. a saime traalpaadile esimese kajaloodi loosimise teel, kuna neid tuli kolhoosi vaid üks. Kajaloodiga on võimalik jälile saada kalaparve asukohale. Mõned korrad saime aastate jooksul ka tursapüüki teha, siis traalisime ühe päevaga 2,3 tonni turska, sama palju püüdsime ka lesta päevas.

Rekordkala, mille olen Lohusalu lahest püüdnud, on lõhe, mis kaalus 22 kg. Angerja olen püüdnud viiekilose.

Eesti rahvas armastas vanasti tõesti kala. Laupäeva hommi-kuti oli sadam inimesi täis, osteti 10–20 kg räime ehk kast korraga. Nüüd ostetakse paar kilo – eks kala on ka palju kallim kui varemalt.

Merel käisime iga päev, vaid tormipäevad jäid vahele. Mõned korrad tegime ka ööpüüki, siis oli oht suurtele laevadele ette jääda. Ükskord müksas jäätee vahel suur laev paadi külge ja mees kukkus üle parda. Aga läks õnneks – puhvaika oli nii õlist läbi imbunud, et hoidis vee peal. Pärast vahejuhtumit see mees enam merel ei käinud.

1972. a liideti kalurikolhoos Nord Kirovi nimelise kalurikolhoosiga, mis ühiselt varsti rikkaks näidiskolhoosiks majandati. Palgad olid head, ehitasin endale maja. Nõukogude defitsiidiaegadest on mees, et meile jagati töötasu arvestuse alusel ka suhkru- ja jahutalonge.”

Mereväelaste lahke nägu

“Sõjaväelastega oli meil tore läbisaamine. Olime ju iga päev merel ja tundsin üksteist nägupidi. Juba kaugelt tervitasid: “Rõba jest?”

Kaatrimed andsid kala vastu soolast küpsist ja viina, allveelaeva mehed olid paremini varustatud – andsid piiritust ja konservi. Paldiski sadamast sai alati abi, kui tormihätta jäid.

Sattusime paar korda öösel tormiga merele, küte sai otsa. Hommikul tõi Paldiski sõjaväekaater meid Lahepere lahte. Tihti juhtus, et käisime ise Pal-

Aastakümnete tagune Lohusalu kalurite argipäev.

Kaluritepäev õhutab ilusaid meenutusi

Lääne-Harju vallas on kolm väikesadamat. Lisaks Lohusalule veel Kurkse ja Ristna sadam. Kurkse sadamas valitseb kuumalaine ajal vaikus, kala on vähe. Meri ootab suurt tormi, et lahesopp saaks värsket vett.

Foto: Marje Suharov

Helder õnnitleb kalurikolhoos NORD esimeest Johannes Laastu juubelil 1991. aastal.

Fotod: erakogu

diski sadamasse tormivarju, võeti lahkesti vastu.

Uus aeg

Pärast kolhoosi lõppemist ostsin endale paadid ja püügivahendid. Kala müük oli samuti enda asi. Kala saime müüa suvilate vahel. Mis järgi jäi, läks Karjaküla külmhoonesse.

Veel mõned aastad tagasi

käisime merele võrke viimas. Üksipäini käisin neid kontrollimas, aga nüüd ei taha enam merele minna. Eks tervis on ka teine kui vanasti”, kostab Helder vähese nukrusega. Ent kurba tooni ei jagu kauaks, sest Helderi kalamehejutte jaguks mitme ajalehe naljanurka.

Lohusalu sadamat külastab ekskursioon ja inimesed uuri-

vad, et kuidas kala püütakse? Üks külastaja osutab paadile ja küsib: “Kui palju paat kala peale võtab?”

Laastu Juhan vastu: “Vahel on paat kala nii täis, et mehed ei mahu peale, tulevad jala järele!”

Saarlane, hiidlane ja muhulane said kokku, et kaarte mängida, aga kaarte polnud. Mängisid

SÜNDMUS

LOHUSALU PEETI KALURITEPÄEVA

Lohusalu sadamas peeti 8. juulil traditsiooniliselt kalurite päeva. Lohusalu on läbi aegade olnud kaluriküla. Viimaste aastakümnete jooksul on aga küla ilme tuntavalt muutunud. Vanade aegade meenutamiseks peetakse iga aastal juuli teisel pühapäeval kaluritepäeva, nii juba üle kümne aasta.

Nagu kombeks on saanud, algas ka seekord päev ühise külastusega Karjaküla kalmistule, kus Lohusalu ja Laulasmaa kalurite haudadel süüdati küünlad. Endised kutselised kalurid puhkavad nüüd pea kõik Karjakülas. Pärastlõunal algas programm Lohusalu sadamas. Vaatamist ja kuulamist pakkusid Lahepere Kultuuriseltsi rahvatantsijad ja rahvamuusikaansambel Möllav Meri. Tavapäraselt sai mõõtu võtta aerutamises ning lapsi rõõmustas suur batuut. MTÜ Kase Käsitöö oli välja pannud Eesti Vabariigi 100. sünnipäevast inspireeritud foto- ja videonäituse “Sada aastat kalapüüki Lohusallu”. Kõik said keha kinnitada maitstva kalasupiga. Päeva lõpus süüdati lõke ning tantsuks mängis ansambel Vanker Meremõisast.

Kaluritepäeva eestvedaja Indrek Migur ütles oma tervituskõnes, et kaluritepäev on justkui mitte midagi tegemise päev. Aga mitte midagi tegemise päev on just see kõige olulisem päev kogukonna jaoks. Külarahvas tuleb korra aastas kokku, et ajada juttu ja vahetada uudiseid. Päeva läbiviijaiks on ka külainimesed ise, kõik panustavad sellesse omal moel – lihtsalt armastusest oma kodukoha vastu.

Anu Krabo, MTÜ Kase Käsitöö

siis võileibadega. Saarlane pani suitsuangerjaga võileiva lauale, hiidlane seejärel külmsuitsulõhega võileiva lauale. Muhulane: “Ma võtan üles!”

“Üks Lohusalu naine käis vanasti hommikul mõõna ajal hobusega mõrda kontrollimas. Mõrdades oli ühe hommikuga 450 angerjat. Nii palju oli angerjat!”, pajatab Helder.

Kas see viimane pajatus oli nüüd kalamehejutt või sulaselge tõsi, seda teab vaid Helder.

Meri on must ja sodi täis

“Siinkandi kalameestel on ütlus Eesti lipu värvide kohta: “Sinine – meri, must – meri on must, valge – tühi meri, kala pole.” Kuhu küll siit vetest kala kadunud on, ei tea? Vanasti sai lesta 20 kg võrgu peale ja kalamees elas kalapüügist. Nüüd lased seitse võrku sisse ja välja tõmbad seitse lesta! Lohusalu sadam on paate täis, aga kes kalapüügiga end üleväl hoiavad, neid enam ei ole, on vaid harrastajad,” võtab Helder jutuaajamise kokku. | **Marje Suharov**

Paldiski 300 – kolm päeva rahvapidustusi

Amandus Adamsoni ateljeemuuseumi õuel sai kaasa elada Lääne-Harju noorte etteastetele.

Toni Judokooli õpilased ja juhendajad näitasid oma oskusi.

Noortepäeva õhtuprogrammi tõmbenumbrid olid PadiseRahva Teatri lasteetendus “Haldjate kokk” ja koguperefilmi “Seltsimees laps” linastus.

Paldiski juubeli laulu- ja tantsupidu “100 minutit Eestile” oli pühendatud Eesti vabariigi 100. sünnipäevale. Mööda Rae tänavat kulgenud rongkäigus marssis pealavale ligi viissada lauljat-tantsijat

Juubeli laulu- ja tantsupeo lastekoored.

☉ Paldiski linn, vallarahvas ja külalised said 20.–22. juulini osa Paldiski 300. aastapäeva pidustutest. Kolmepäevasesse mitmekesisesse programmi mahtus palju põnevat meelelahutust, mida pakkusid nii tellitud artistid kui ka Lääne-Harju valla vabaihendused, taidluskollektiivid, lasteaiad, koolid ja teised organisatsioonid. Kõigile neile ning linnapäevi toetanud ettevõtetele kuulub vallavalitsuse suur tänu! Tuhat tänu ka vabatahtlikele noortele ja kaitseväelastele, kes peo ajal ja eel abiks olid. Vallavalitsus avaldab erilist tänu linnapäevade programmi- ja projektijuhile. Aitäh, Käti Teär-Riisaar!

◀ Noortepäeval oli tähelepanu keskmes terviseedendus, sport, teadmised ja uued oskused arendavas, lõbusas ja seikluslikus võtmes. Päevajuhid olid Ronja Marie Tepp ja Birgit Tomson.

Peamine peopäev 21. juuli oli pühendatud rahvuskultuurile. Pidustuste üks eesmärke oli loomida uue valla kogukondi ja tunda uhkust eesti rahvusliku isolemise üle. Valla taidlusrühmad ja külalisesinejad sisustasid pika päeva. Päevajuhi tänuväärt tööd tegi Mari Tomp. Õhtul astusid üles tuntud staarid Tanel Padar ning Russkiy Razmer.

Linnapargis käis vilgas laadamelu.

Tanel Padar.

Kõigi auväärt külaliste seas oli ka peaminister Jüri Ratas.

Pidustused lõpetati ajaloo tähe all. Pühapäevane ajaloopäev oli pühendatud linna ajaloole ja tänapäevale. Sündmuste kese koondus Muula mägedesse – Peeter I aegse kindluse alale. Vägesid juhatas päevajuht Peep Raun. Muula mägedes taaslustati kostümeeritud näidislahinguga 18. sajandi vastasseis Rootsi ja Vene vägede vahel.

Eri riigiasutused, vald ja organisatsioonid tutvustasid rahvale oma tööd ja jagasid kasulikku teavet.

Fotod Egle Kaur, Annela Samuel

Siiri Sisaski esitatud “Mis maa see on?” sobis kui valatult pidustuste lõpunoodiks maalilisel Pakri pangapealsel. Tänu annab üle linnapäevade programmi- ja projektijuht Käti Teär-Riisaar.

Vallasisene ühistransport – paras pähkel igale osapooles

Üks uue valla tekkega lahendamist ootav ülesanne omavalitsusel on vallasisene ühistransport.

Probleem on keerukas nii sõitjale kui ka korraldajale. Omajagu segadust on külvanud ka tasuta bussisõidu küsimus.

Bussisõit – tasuta või tasu eest
Teatavasti saab alates 1. juulist maakondades, kes tasuta bussisõiduks soovi avaldasid, avalikel maakonnaliinidel tasuta sõita. Harjumaa nende hulka ei kuulu. Harjumaal saavad avalikel liinidel tasuta sõita ainult noored kuni 19. eluaastani (k.a) ja eakad alates 63. eluaastast. Registreeritud elukoht ei ole siinkohal oluline. Tasuta teenuseks tuleb sisenedes sõit valdeerida Harjumaal rohelise isikustatud kaardiga. Pensionitõend ega õpilaspilet ei anna automaatselt tasuta sõidu õigust.

Kui sõitjal ei ole ühiskaarti, tuleb bussijuhilt küsida 0-eurone pilet. Sel juhul peab küll sõitjal olema dokument, millega tõendada kuulumist nn. tasuta gruppi.

Teemat täpsustas ajalehe jaoks MTÜ Põhja-Eesti Ühistranspordikeskuse tegevdirektor Vello Jõgisoo.

Millised bussifirmad pakuvad Harjumaal avalikku tasuta transporditeenust lastele, noortele ja eakatele?

Läänesuunal ehk siis Lääne-Harju vallas on vedajaks Atko Liinid OÜ. Harjumaal teostavad avalikke liinivedusid peale Atko Liinide veel Samat AS, Temptrans AS, Hansabuss AS ja Hansa Bussiliinid AS.

Kas ja millal hakatakse tasuta transporti pakkuma nendele, kes ei mahu nimetatud vanusegruppide?

Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus tegi Maanteeametile ettepaneku kehtestada tasuta bussisõit ka kõigile puuetega inimestele sõltumata nende vanusest. Kahjuks ei leidnud see toetust. Edasine tasuta sõidu võimalus selgub arvatavasti detsembri lõpus, kui võetakse vastu 2019. aasta riigieelarve. Ülejäänud sõitjate osas ilmselt muudatusi ei tehta, kuid see on poliitiline otsus.

Klooga elanikud saaksid liikuda vallasisesesse keskustesse Paldiskisse ja Laulasmaale, kui pakkuda alevikuni liine nr 127, 128 ja 145. Nii saaks paremini liikuda ka Klooga eakad, kes ei jaksa rongijaama minna. Mida

annab ette võtta?

Võimaluse olemasolevaid liine pikendada ehk Klooga aleviku sissesõit korraldada oleme üle vaadanud ning leidnud, et Klooga piirkonnas tuleks ühistransporditeenus lahendada ettevedavate liinidega ehk ümberistumisega. Ettevedavad liinid on üks osa ühistranspordi võrgustikust.

Sundliidetud valdade puhul on riik seadustes lubanud esimesed kaheksa aastat finantseerida ühendusliine keskustega. Kui on olemas seadus ja vahendid, miks ikkagi juba olukorda ei lahendata?

Kahjuks ei saa seda lahendada sõrmenipsuga. Täna tegeleme koostöös Lääne-Harju vallaga liinivõrgu kokkupanemisega. Osa olemasolevast liinivõrgust tuleb ära lõhkuda ja asendada uuega. Kui kõiki osapooli rahuldav lahend on leitud, siis kuulutame välja riigihanke ja selle võitja, milleks kulub umbes 7–8 kuud. Seniks palume reisijatel pikka meelt ja kannatust.

Kuidas toimib koostöö ja millal võib loota uusi liine?

Valla esindajaga on koostöö väga hea ning hetkel käivad et-

tevalmistused täiendavateks liinideks, mis on ka seotud haldusreformist tulenevate vajadustega, ühendades uute valdade äärealasid keskustega.

Vald teeb ettepaneku uue ühenduse loomiseks, ÜTK arendusjuht analüüsib olukorda ja vajadust, liiniplaneerija koostab liini marsruuti ja koos sõitjateveo spetsialistiga arutatakse selle liinide võimalikkust.

Edasine tasuta sõidu võimalus selgub arvatavasti detsembri lõpus.

Kuna kõikidel suundadel Lääne-Harjumaal on mahud täis, siis ei ole võimalik ühtegi kilomeetrit lisada ilma riigihanketa. Hanke tegemiseks läheb aega umbes aasta.

Sarnane ettevalmistustöö liinivõrgu ümberkujundamiseks käib ka uue Saue vallaga. Peame vajalikuks kogu Põhja-Eesti piirkonna kontekstis terviklahenduste väljatöötamist, mis arvestaks rohkem inimeste tegelike vajadustega ning vähendaks ka tööandjate vaeva töötajate vedu ise korraldada.

Õpilasiinid

7. augusti vallavalitsuse istungil vastu võetud korralduse alusel kvalifitseeriti hankes “Transporditeenuse ostmine õpilasiinide teenindamiseks 2018/2019 õppeaastal” edukaks pakkujaks OÜ Padise Buss, kes hakkab teenindama õpilasiine Padise, Vasalemma ja Paldiski piirkonnas.

Varasema Keila valla piirkonnas jäävad endiselt õpilasiine teenindama OÜ Atko Liinide bussid. Alates 3. septembrist kehtima hakkavad koolibusside sõidugraafikud saavad lõplikult paika augusti viimaseks nädalaks. Kogu vajalik teave avaldatakse valla kodulehel ning koolide infokanalites.

Avalike liinide kohta leiab ajakohast infot Põhja-Eesti Ühistranspordikeskuse kodulehelt harjuyk.ee ning portaalist peatus.ee.

Rongiliiklus on abiks

Lääne-Harju tihe raudteevõrk loob mõningast paindlikkust liikumiste kombineerimisel. Kui üldiselt on inimesed Elroni sõiduteenusega rahul, siis paha-meelt tekitavad asendusbussid. Bussi ei ole lubatud kaasa võtta jalgratast ning lemmikloomi.

Paraku tuleb sõitjatel arvestada, et remonttööd raudteel jätkuvad ka septembris, ent siis teostatakse töid vaid nädalavahetustel. Praeguse info kohaselt tehakse alates septembri keskpaigast remonttööd Pääsküla raudteejaama linnapoolses põõrme koridoris, mistõttu on eeldatavasti nädalavahetustel Tallinna-Pääsküla raudteelõig-

Lääne-Harjus teenindab bussireisijaid Atko Liinid.

Foto: Allar Viivik

gul rongide kasutuses vaid üks tee. Vastavalt remondis lõikudele muudetakse sõiduplaane. Operatiivset infot aegade muutmiseks saab Elroni kodulehelt, tasuta rongiinfot jagab ka ööpäevaringne infotelefon 616 0245.

Bussi ei ole lubatud kaasa võtta jalgratast ning lemmikloomi.

Suur autosõltuvus

Uuringufirma Kantar Emor uuringust Harjumaa ning Kohila ja Rapla valla elanike liikumisviiside kohta selgub, et 2017. aasta detsembris ja 2018. aasta jaanuaris kasutasid Lääne-Harju valla elanikud üldiselt sihtkohta jõudmiseks peamiselt autot (52% kõikidest liikumistest). Ühistransport moodustas liikumistest 5%, jalgsi käidi 34% ja jalgrattaga 5%.

Tööle jõudmise aja poolest eristub Lääne-Harju vald sellest, et neid, kel kulub töölleminekuks rohkem kui tund, on meie vallas liikujatest üle viiendiku ehk teiste valdadega võrreldes keskmisest enam.

Lääne-Harju vallas küsitletutest käib 38% Tallinnas pea iga päev, 39% liigub pealinna

kord nädalas. Tallinnasse sõitjatest 65% teeb seda sõiduauto juhina, 28% maakonnasisese või Tallinna bussiranspordiga ning arvestatav osa (16%) liikleb ka rongiga.

Sõltuvus isiklikust sõiduautost on suur. Küsitletud Lääne-Harju valla elanikest 40% omab peres kahte autot, 41% peredest kasutab ühte autot ning 19% ei oma autot.

Ühistranspordi sagedasi (4–7 korda nädalas) kasutajaid oli Lääne-Harju vallas küsitletutest 7%.

Üsna madal näitaja kinnitab, et liinivõrku saab ja tasub tõhusamaks kujundada. Uurit ka, mis paneks regulaarseid autosõitjaid vähendama autosõitu ning ühistranspordi kasu otsustama.

Kõige suuremad mõjutajad oleks just sobivamad liinid, ühtne piletisüsteem ja kiirem ühistransport.

Üldine rahulolu ühistranspordiga oli suhteliselt kõrge. Enim ollakse rahul peatuse läheduse, info kättesaadavusega ja sõidumugavusega. Vähem ollakse rahul ühistranspordi liikumise sageduse, hinna ja ümberistumisvõimalustega. | **Egle Kaur, Marje Suharov**

Lääne-Harju Vallavalitsus tänab Paldiski 300 linnapäevade läbiviimise ja toetamise eest toetajaid, koostööpartnereid ja vabatahtlikke

Akso Haus, Alexela Group OÜ, Eesti Kultuurkapital, Esteve AS, Lemeks Sadamad AS, M.V.Wool AS, Paldiski Sadamate AS, Palsteve OÜ, SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital

Aed&Lilled, Amandus Adamsoni Ateljeemuuseum, Eesti Punase Risti Paldiski Selts, Heategevusfond Uus Laine, Kalevi Jalaväepataljon, Klooga Kultuuri- ja Noortekeskus, Kodutütred, Maanteeamet, Naiskodukaits, Niitvälja Golf, Noored Kotkad, Oriflame, OÜ Autosõit, PadiseBuss, PadiseRahva Teater, Pakri Meistrikoda MTÜ, Pakri Parun, Pakri tuletorn, Paldiski Huvikeskus, Paldiski Linnaraamatukogu, Peetri Toll, Politsei- ja Piirivalveamet, Põhja prefektuuri Lääne-Harju piirkonnagrupp, Põhjapääste Paldiski komando, Scoutspataljon, Sinu Ilutuba, Sõpruse Bistro, Õhuväe Allohviteride Kogu

Padise puhkpilliorkester, Keila linna puhkpilliorkester, Paldiski Muusikakooli orkester, Paldiski lasteade Naerulind laululapsed, Paldiski Põhikooli mudilaskoor, Paldiski Põhikooli laululapsed, Paldiski Vene Põhikooli laululapsed, Laulasmaa Kooli 5-8.klasside rahvatantsurühm, Baškiiri Kultuuriselts, Eesti Ukrainlaste Kongressi koor PROVESIN, Eestimaa, Poolakate Seltsi Polonia ansambel LAIKONIK, Vene rahvakoor RODNÕJE NAPEVÕ, Vene segakoor SLAVJANOTŠKA, segarühm Laagri Leegid, seniiorrühm Haspel, naisansambel CANTUS, naiskoor Nelli, naisrühm Tantsupisik, Harju-Madise kiriku segakoor, segarühm Lahepere Lained, naisrühm Lahepere Lained, naisrühm Merepiigad, rahvamuusika ansambel Möllav meri, seniioride ansambel Kadriid, Padise segakoor, naisrühm Lepalind, Paldiski segakoor, Vasalemma Kunstide Kool, Estonian Dream Army Bänd, Tanel Padar, Russki Razmer, JJ Street Tantsukool, Fresh Apples Crew

AALA KRAANER, AGE LEEDO, AGO KOKSER, AGNES BLANK, AILE SIIL, ALAR ABE, ALEKSANDRA MOROZOVA, ANDREI PEVGONEN, ANDRES RIISAAR, ANNES KRUBERG, ANNELA SAMUEL, ANNELI LÄÄNE, ANTON HAVI, ARVO PIHLAMETS, ASSO NETTAN, BIRGIT BRÜK, BIRGIT TOMSON, BRITA RIISAAR, CARMELIN PURGA, EGLE KAU, EIVO TELLING, EKATERINA VOROBOVA, ERIKA KALJUSAAR, ERKI RUBEN, GERMAN ŠVED, HALINA KISLATŠ, HELJE JAANIMÄGI, HELME UUTMA, HELMI PIHELGA, HELVE MANZOLO, HELVE SOOÄÄRE, HENRY VESKIOJA, HESTIA RINDLA, ILNUR HAIRULLIN, INDREK HAAS, IRIINA MOROZOVA, IVO MELLER, JAAN VAIOLA, JAAANUS OLEV, JANA STAHL, JANE SIDOROVA, JANIKA ROOSILEHT, JARGKO-RICHARD TEICHMANN, JURI BASKAKOV, JÜRGEN LEPP, KADI-MAI URB, KALEV LAAST, KALEVI JALAVÄEPATALJONI AJATEENIJAD, KARIN ABE, KATRIN GLAASE, KATRIN LANINA, KENNETH-MARTIN KREITSMANN, KERSTI REINTAM, KRISTEL VESTER, KRISTI OTT, KRISTINA KAVELITŠ, KRISTINA MOROZOVA, KSENIA KOTSKARJOVA, LARISSA SARMAN, LARISSA SILTŠENKO, LIINA ANNUS, LIISI PRINTSMANN, LJUBOV SEVERINA, MAIA HEIDEMANN, MARE ROHTLA, MARGIT KOLLER, MARGUS MINN, MARI TOMP, MARILYS-MIRJAM KURG, MARION VARJAGINA, MARJE SUHAROV, MARJU PIIRIMÄGI, MARK ANTONIO HAVIER, MART JANNÕ SAAR, MEELIS OIDSALU, MERLE TANK, MIKK RAND, NELE KÕIV, NIKA KALANTAR, NIKA SMIRNOVA, NORMAN VESTER, OLGA SAVKINA, OLIVER POVEL-PUUSEPP, PEEP RAUN, PIRET SAARE, RAIMO URGARD, RAINER VASAR, RANDO VILLAND, RAUNO RIKAND, REETALTMA, REILIKAPELT, REINTALI, RENEHOLLO, RIINAKANGRO, RIVOMÖLDER, ROBERTSEPP, ROBINKINNUNEN, RONJA MARIE TEPP, RUTH-HELENA BRÜK, RUTH RAAM, SANDER SAARMETS, SILVER LILL, STANISLAV MAKIMOV, TAIVE KIKAS, TARMO HENDRIKSON, TARMO MÄGI, TIIA SOOSALU, TIIT SOE, TIU LOOTUS, TRIIN VILJUS, TUULI EDUR, TÕIV TIITS, TÕNIS VALK, ULVI PALLASE, URVE LUHT, VALERI KRUME, VEERA NÕPS, VIKTORIA VISBEK, ÜLLE KRABO

Klooga Kool jõuab iga lapseni

☉ Laulasmaa Kooli Klooga koolimaja võtab vastu õpilasi 1.–6. klassi. Kui sinu laps vajab õppimiseks rahulikku keskkonda, kus õpetaja jõuab iga lapseni, siis on Klooga just õige õppeasutus.

Väikseses koolis pakume väga häid õpitingimusi. Õpilaste arv klassides on väike. Õpilaste päralt on kvalifitseeritud õpetajad ja tugispetsialistid. Kool asub looduskaunis kohas, millel on väga hea rongiühendus Tallinna, Paldiski ja Keilaga.

Kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pöörab Laulasmaa Kooli erilist tähelepanu eesti keele ja kultuuri õppele, mis toimub rahvatantsutundide ja -ringide ning laulu-/muusikaringide, emakeelepäeva, etluskonkursside ja muude projektide kaudu.

Laulasmaa Koolis pööratakse tähelepanu maailma eri rahvaste kultuuridele. Õpe toimub meil maailmahariduse projektide kaudu. Lisatunnid on ajaloolle ja võõrkeeltele. A-võõrkeelt (inglise keel) hakatakse õppima 2. klassis ja B-võõrkeelt (vene keel) 5. klassis.

Lisatunnid on antud ka matemaatikale. Infotehnoloogia vahendite paremaks tundmaõppimiseks on informaatikatunnid ja ringitunnid, samuti võimalus osaleda robotikaringis.

Laulasmaa Kool seisab jätkusuutliku looduskeskonna säilimise eest, viies läbi keskkonnaalaseid ettevõtmisi. Lisatunnid on antud loodusõpetusele. Osaleme KIKi projektis, mille kaudu saavad õpilased osaleda keskkonnaalastes programmidest.

Tervislike eluviiside väärtustamiseks ja järgimiseks on Laulasmaa Kool liitunud Tervist Edendavate Koolide võrgustikuga, mille raames toimuvad erinevad ettevõtmised. Laulasmaa Kool on ka Kiusamisvaba Kool ja rakendatakse KIVA programmi. Veel saavad õpilased osaleda tasuta huviringides: liiklusring 3. klassile (kus on võimalus saada jalgratturi juhiloa), ettevõtlus-, näite-, meisterdamis-, spordi-, inglise keele ja puutööring. Koolimaja naabruses asub Noortekeskus, kus on valida mitmeid huvitegevusi.

Koolimajas pakume tasuta hommikuputru lisaks lõunasöögile, pikapäevarahvama tunde ning soovijatele õhtuoodet.

Klooga koolimaja õppe- ja päevakava ning muude dokumentide ja tegemistega on võimalik täpsemalt tutvuda Laulasmaa Kooli kodulehel www.laulasmaakool.ee ja facebook-is: Laulasmaa Kool Klooga koolimaja. Küsimuste korral võib helistada 5919 0749 või kirjutada e-posti aadressile info@kloogakool.ee. Koolimajaga saab tutvuda augustis tööpäevadel eelnevalt e-posti teel kokku leppides. Infot saab ka kooli kodulehelt. | **Erika Elissaar ja Külli Veerme**

Lastelaager Ohtus tänavu juunis.

Foto: Krista Maaro

Hoogne suve algus Ohtus

☉ Suvine koolivaheaeg oli vaevu alanud, kui Ohtu külas läks hoogsalt käima lastelaager. Sel aastal oli laagris osalejate arv tõusnud juba 32 lapseni, vanuses 5–14 aastat. Laager toimus neli päeva (13.–16. juuni) ja kestis iga päev 4 tundi.

Esimene laagripäev toimus Rõugla talus, kus Dina Ellermanni juhendamisel toimusid tegevused, mis seotud hobustega. Alustati ringkäiguga tallis, õpiti kuidas puhastada hobust ja teda ratsutamiseks valmis panna. Laste tarbeks oli kohale toodud paar poni, kellega kõik huvilised said sõita. Päeva naelaks oli kepphobuste valmistamine ja nendega raja läbimine. Iga laps, kes enda valmistatud kepphobusega etteantud raja läbis, sai rinda uhke roseti.

Laagri teine päev toimus Pähkli talus. Lapsed said punuda erinevas tehnikas paelu ning valmistada pilliroost krooni. Poiste jaoks pakkus elevust päeva teine pool, kui metsa alla oli üles pandud militaarteemaline seiklusrada.

Kolmandal päeval kogunes laagriseltskond Ohtu küla RMK platsile. Seal jagati lapsed kahte gruppi. Üks grupp läks väikesele matkale, et tutvuda kohtadega millest räägitakse Ohtu legendides. Teine grupp jäi paigale, et saada esmaabikoolitust dr. Piret Hermansonini juhendamisel. Poolest päevast tehti vahetus.

Laagri viimane päev toimus Sepasau-na talus. Seekord jagati lapsed viieks gruppiks ja seejärel hakati valmistama maitsvaid suupisteid ja hõrgutavaid küpsise-torte, mida laagri viimase päeva puhul üheskoos vanemate ja vanavanematega maiustada. Laagripäeva lõpetas Vello Va-

heri peretsirkus.

Rõõm on tõdeda, et meie külas on nii palju vahvaid lapsi, kellele laagrit korraldada. Hea meel on ka selle üle, et lapsevanemad meie lastelaagri heaks on kiitnud.

Lastelaagri toimumist toetasid Lääne-Harju vald, Eesti rahandusministeerium Kohaliku Omaalgatuse Programmi vahenditest, Selver ja Veski-Mati ning seltskond suurepäraseid Ohtu küla inimesi.

Suur aitäh kõigile! | **Krista Maaro**

Paldiski Huvikeskus sai uued arvutid!

Huvikeskuse arvutid leiavad kasutust ka suvel.

Foto: Marje Suharov

☉ SA Vaata Maaailma, AS Tieto Estonia ja Swedbank Eesti seisavad nutika Eesti eest ja soovivad, et võimalikult paljud inimesed saaksid arendada oma digioskuseid. Projektiga “Uus algus” jagati huviringidele, raamatukogudele ja kogukonnakeskustele Swedbank-is kasutusel olnud töökorras äriklassi arvuti-

teid, millel on vastupidavust olla abiks noorte digioskuste arendamisel.

Projektitaotluse esitas ka Paldiski Huvikeskuse juhataja Viktoria Visbek ning projekti abil tekkis võimalus vanad arvutid välja vahetada. Huvikeskus sai üheksa heas korras lauaarvutit ja kaks sülearvutit.

“Huvi tasuta arvutite vastu oli erakordselt suur ja projekti meeskonnale laekus rekordarv taotlusi – 470 organisatsiooni üle Eesti soovis kokku 3200 arvutit” ütles Kristi Kivilo SA-st Vaata Maaailma. Paldiski Huvikeskus tänab projekti “Uus algus” meeskonda! | **ajaleht@laaneharju.ee**

Keilas tegutseb MTÜ Lääne-Harju Lasterikkad

☉ Lääne-Harju lasterikkad peresid koondav MTÜ loodi oktoobris 2017.

Ühing on loodud lasterikkaste perede laste kasvu- ja arengutingimustele kaasaaitamise eesmärgil. Meie eesmärgiks on toetada lasterikkaid peresid Lääne-Harjumaal, pakkudes väga erinevaid teenuseid. Korraldame ühiseid üritusi – mais toimus emadepäeva pidu ja perepäev Vembu-Tembumaal, juunis toimus Ranitsapidu, kus kingiti kõikidele sügisel kooliteed alustavatele lastele Jeva koolikotid. Detsembris ootab peresid taas jõulupidu. Korraldame erinevaid koolitusi lastele kui ka lastevanematele. Toetame pe-

resid teatri- ja kontserdipiletitega. Keilas on avatud teise ringi riideruum, kus on võimalik oma perele sobivat valida. Osalesime Eesti Lasterikaste Pere-de Liidu poolt korraldatud kampanias “Koos Kooli”, kus kogusime neljas Selveris koolitarbeid oma liikmesperede koolilastele.

Aitäh Lääne-Harju Vallavalitsusele, Teie toetus on meile oluline!

Lääne-Harju Lasterikaste tegevusruumid asuvad Keilas, Pargi 30. Ootame liituma kolme- ja enama lapsega peresid. | **Viire Null**, MTÜ Lääne-Harju Lasterikkad juhataja liige, harju.lasterikkad@gmail.com

Lasterikaste perede ranitsapidu.

Foto: Juhan Vipre

Audevälja külas on palju seniavastamata aardeid

☉ Kultuuripärandi aasta seob meie piirkonna uuesti üheks: kadusid vallad, mis kaartidele kujundati hoopis hiljem kui kihelkonnapiirid. Lääne-Harju valla lõunaservas asuv Audevälja küla kubiseb kultuuripärandist.

Alustame ainulaadsest vesikist. Haapsalu maantee ääres seisab omanäoline Möldre veski, mille ajalugu ja arhitektuur on tõesti põnev. Algselt Nõmme talule kuulunud hollandi tüüpi talutuuliku ehitati 1885. a Piirsalu vallast Kuie külast pärit väga hea meistrimees. 1900. a ostis Nõmme talu veski oma le mölder Juhan Aasmaa.

Tuulik on ainulaadne puidust osade rohkuse poolest. Puidust on veskiseadeldise liikuvad teljed, hammasrattad ja poom. Maakivist alumine korrus on rajatud maa sisse, mis on praegu Eestis säilinud veskite puhul ainulaadne lahendus. Selliseid tuulikuid on Euroopas väga vähe. Rääkimata Eestist, kus tuulikule vastet teadaolevalt ei leidu.

Hollandi tüüpi tuulik koosneb kerest, pöörlevast peast ja jahvatusmehhanismist. Tuulik on vahelagedega jaotatud kolmeks korruseks, millest igalühel on olenevalt jahvatusprotsessist kindel funktsioon ja sellele vastav sisustus, mis on suures osas säilinud. Praegu puuduvad tuulikud tiivad. On teada, et tuule paremaks püüdmiseks kinnitati tiibadele ka purjeid. 1920. a telliti need Viljandi linavabrikust. Möldre tuulikule peeti kõige sobivamaks nn. vesikaare tuult, sest 2 kilomeetrit eemal paikneb suur sooala – Läänemaa Suursoo.

Suur lootus: tiivad pöörlema

Vahel juhtus purjede seadmisel ka äpardusi. “Nõnda oli mölder Juhan Aasmaal ükskord veski tuulde läinud purjede seadmise ajal, nii et ta tiibadel hulk aega pöörlema pidi, enne kui toa juurest taibati appi tulla ja veski seisma panna,” meenutas juhnutut 2013. aastal Juhani poeg Arvi Aasmaa.

Audevälja külas toimetab jõudumööda külakeskus, mille eestvedaja Helen Kooviste arhitektuuripärlid eest hea seisab. Eraomandisse kuuluvat veskit kasutatakse avaliku lepingu alusel.

Koos huvilistega on tuulikut sätitud ja lapitud aastast 2013. Helen on koondanud ja säilitanud omal ajal laiali kantud veskidetaile, sest osasid detaile ei oska tänased meistrimehed kahjuks ilma näidiseta valmistada.

“Eesti riik panustas 2004. aastal märkimisväärse summa veski tüvesse ja pea renoveerimisse – püüame nüüd nii vana kui ka taastatud säilitada. Kõige suurem murekoht on katus, mis 2004. aastal liiga hõreda laastu-

Vallavalitsuse esindus uudistab kaarti, millele on kantud nii kadunud kui ka toimetavad majapidamised ja rajatised.

Möldre tuuleveski Audeväljal.

Fotod: Marje Suharov

katuse sai. Tuul on osa laaste ära viinud ja katus sajab läbi. Selle taastamine on tehniliselt keerukas ja kulukas. On ju veski kõrgust üle 14 meetri”, selgitab Helen. Tema üks suurimaid unistusi on, et veski saaks avatud, eksponeeritud ning tiivad külge: “Tean, et kui need tiivad seal ükskord pöörlema saavad, siis edeneb Audeväljal kõik”.

Praegu on takistuseks segased omandisuhted. “Loodame, et saame loodud veskiühistu, kes veski omandab ning ka reaalselt jahvatamisvõimelise veskina avalikkust teenima paneb. Lääne-Harju veskiühilised ja puidutöömeistrid on väga oodatud selle ideega liituma!”, kõlab Heleni üleskutse.

Vana koolimaja

Ka vana Audevälja koolimaja väärib kultuuripärandi aastal tähelepanu. Arvatavasti juba 18. sajandil või varemgi Padise mõisa kõrtsiks ehitatud hoonet on

kasutatud postijaama, kooli ja rahvamajana. Kool tegutses siin kaua: aastatel 1870–1963.

Vana klassiruum on sisustatud muuseumitoana: seinal on piirkonna kaart, millele on kantud nii kadunud kui ka toimetavad majapidamised ja rajatised. “Oleme siin viieteist aasta jookul korraldanud pärimuslikke töötubasid, alustades viltimisest ja lõpetades roigasaia ehitusega ning pakkunud mitmesugust tegevust küla lastele,” räägib Helen.

Püha allikas

Audevälja külas asub Risti kihelkonna ainus muinsuskaitsealune pühapaik – Ohu allikas. Siinsel Tatramäe kõrgendikul (kuni 41 meetrit üle merepinna) on setetesse mattunud paeastang, millelt allikas oma vee kogub. Ohu allikas tähendab maakeeles ravi- ehk terviseallikat.

Allikaga on seotud järve rändamise lugu. Jumal loonud Jänima allika. Allikas olnud juma-

la meelest nii püha, et ta pole lasknud sel kunagi kinni külmuta. Allikas saatnud oma püha vee lähedalasuvasse järve. Pidev veevool ei lasknud järvel puhata ning ühel jõululaupäeval läinud ta vihaselt teele. Algul aeglaselt, siis aga üha kiiremini liikudes kisendanud järve “Muik-muik, Muik-muik!”. Allikaoja lipanud järvele läbi soo kuni Hatu oja järgi. Järve ääres olnud edasi kuni jäänud algsest asukohast 7 kilomeetrit lääneloos Hatu külas ühe mäekünka taha pidama.

Lahkunud järve asemel on praegugi soo. Praeguseks on soostunud ka uude asukohta jõudnud Muikjärv.

Varasemast pärimusest on teada, et piirkond on olnud allikaterikas. Siin esineb ka karsstinähtusi. Võib oletada, et nimi Audevälja nimigi on seotud allikatega. Sõna “aud” on kasutatud allikaliste kohtade nimetamiseks (nt auakohad jõgedes).

Tänapäevaks on suured maaparandusobjektid piirkonna ajaloolist veerežiimi ja maastikku oluliselt muutnud. Ka Ohu allikas on ohtu sattunud. Allika lähikonnas ja toitealal on avatud kruusakarjäärid, kuhu on kavatsetud umbes 23 hektari suurune veekogu. Mõne eksperdi hinnangul kahjustab selline kaevandamine allika veerežiimi, samas on keskkonnaametnikud seisukohal, et kaevandus allika toitealal tõenäoliselt ohtu ei kujuta.

Kuna paljudele Eestimaa allikatele on saanud saatuslikuks isegi madalate kraavide rajamine, võib arvata, et kaevanduste avamisega on Ohu allika tuleviku kohta langetatud karm otsus.

Paraku on seni ettevõtjate ärihuvid kaalunud üles nii pärandikultuuri, loodushoiu kui ka muinsuskaitse alased argumentid ning kohalike inimeste püüdlused allikat toitvat Tatramäe metsaala kaitsta ei ole vilja kandnud. | **Helen Kooviste, Marje Suharov**

Leetse mõisaomanik Christian von Wistinghausen. Foto: Marje Suharov

Leetse mõisaomanik unistab merevaatest

☉ Pärast Eesti taasiseseisvumist asusid paljud baltisakslased oma endiseid kinnistuid tagasi ostma. Kui Ungern-Sternbergidele kuulunud Leetse mõisa päriljad Wistinghausenid oma endisi valdusi otsima hakkasid, siis Leetse mõisa kohta ei olnud tänu suletud piirkonnale teada midagi. Ei teatud sedagi, kas mõisahooned on üldse olemas. Juba esimesel aastal pärast Nõukogude armee lahkumist külastasid Wistinghausenid Leetse mõisa ning selgus, et viimased aastakümned olid hooned võrutanud Nõukogude raketibaa- si.

Dr. Christian von Wistinghausen ostis Leetse mõisa peatselt pärast valduste ülevaata- mist. Vanade juurte juurde jõudmine tundus põnev ja hinge toitev, sest just siit Leetse mõisast rändas nende suguvõsa maailma laiali – Berliini ja Jaapani- se.

Christian ja tema vend on nüüd pea 25 aastat kord-kaks suve jooksul mõisas mõne nädala veetnud. “Täna tundub toonane otsus mõis tagasi osta ebaratsionaalne, kuid me tuleme siia alati meeleldi. Siin on kõik olemas kauni piirkonna arendamiseks. Kui suvemõisa omanikuks sain, siis arvasin, et ümbritseva piirkonna areng toimub palju kiiremini,” lausub Chris-

tian väikese pettumusega.

“Oleme palju tööd teinud – konserveeritud on peahoone müürid, restaureeritud valitse- jamaja. Kõige rohkem on vaeva nähtud mõisapargi korrastamisega. Ka sellel suvel oleme par- gis koristanud kuivanud puid ja rainunud võsa.”

Valitsejamaja ees kõrgub punane pöök, mis on võimsaim puu liigikaaslaste seas Eestis. Aristokraatliku uhkusega tutvustab mõisaomanik Leetse mõisapargi endist plaani. Eestis ainulaadse, mitmel paeastangul laiuva pargi teerajad viisid mõisa kuldaegadel otse mereni. “Kõige tähtsam on jälle avada peahoone juurest vaade merele,” unistab Christian. “Olen ju ba suhelnud naabritest maaomanikega, kuid töödele seatud piiranguid ja asutusi, kellega ühendust võtta, on veel.”

Christian ja tema pere ei pea end ettevõtjaks ning turismi- voogusid juhtida ei soovi. See- tõttu näevad nad mõisa peahoone varemeid eeskätt kontsertide korraldamise paigana. Park võiks olla kõigile avatud kaunis koht taimeliikide tundmaõppimiseks ja mereranda jalutamiseks.

Mõisa arendajad loodavad väga, et nende mõtted lähevad kokku valla arenguplaanidega. | **Marje Suharov**

Püüa vanaema lugu purki!

☉ Eesti Kirjandusmuuseumi rahvaluulearhiiv ja Euroopa kultuuripärandi aasta 2018 kutsu- noori ja vanu tegema nutikat põlvkondadevahelist koostööd, et salvestada igalt Eesti vana- emalt üks tema jaoks oluline lugu või laul. Lastel ja noortel üles- andeks on leida salvestusseade (näiteks telefon) ja koostööval- mis vanaema või vanaisa ning meie veebilehe **kratt.folklore.ee/vanaema** juhendamisel koguda temalt heli- või videolu- gu.

Vanaemade roll on lihtne ja igapäevane – jagada oma eluko-

gemust noortega! Osalema on oodatud koolinoored ja tuden- gid, aga ka teised, kes vanema põlvkonna sõnumi tulevikuks talletamist vajalikuks peavad. Parimaid kogujaid eri vanu- seastmetes premeeritakse auhindadega.

Kogumisevõistlus kuulub Euroopa kultuuripärandiaasta sündmuste sekka Eestis. Kultuuripärandiaasta mõte on innus- tada inimesi väärtustama nii vaimset, digitaalset kui ka aine- list pärandit. | **Eesti Kirjandus- muuseumi Eesti Rahvaluule Arhiiv**

Võrkpallisari Coolbet Suvevolle Kloogarannas.

Foto: Egle Kaur

Kloogaranna vollesuvi

Juuni ja juuli teispäeviti toimusid Kloogarannas juba neljandat hooaega igapäevase üle-eestilise võrkpallisari Coolbet Suvevolle mängud. Suvevolle rahvalik formaat võimaldab mängida kõikidel huvilistel, sest võistkonnad loositakse kohapeal.

Mängud toimuvad sama reeglendi järgi samalaadsetel 18 võistluspaigas. Üle Eesti osales kokku 700 mees- ja 340 naismängijat. Kloogaranna etappi-

de arvestuses pälvis parima naispalluri tiitli Ingrid Lang, meestest tuli esimeseks Andrus Soo.

Lääne-Harju vallavalitsuse talgupäeval osalenud kaitseväelaste ja kohalike elanike abiga rajas Kloogaranna selts sel kevadel randa neljanda võrkpalliplatsi. Kogu suve ootavad mänguvalmis võrguplatsid ja täismõõtmelised rannajalgpalliväljak mängijaid. | **Kloogaranna Selts**

SPORDIKLÕPSUD

Lääne-Harju valda esindanud meeskond suutis Tallinn Ironmani triatloni läbi teha kiiremini kui kümme tundi – ajaga 09:56:02! Eiko Toom ujus ajaga 01:19:28, Karlis Puusepp sõitis ratast 05:00:25 ja Peeter Vennikas jooksis 03:31:45. Võistkond saavutas tulemusena 24 meeskonna seas 10. koha! Fotol Karlis ja Peeter finišis.

Foto: Pille Vennikas

Meie valla tubli sportlane Carinee Ainola, kes treenib Niitvälja RSK treener Merle Männiku käe all, teenis (pildil keskel) poniga Rant poniratsanike Eesti meistrivõistlustel kuldmedali. Foto: Triin Laanemägi

Padise naised on Eesti meistrid rannakäsipallis

Padise käsipalliklubi tüdrukud ja naised osalesid iga-aastasel rannakäsipalli turniiril Rannakäsipall 2018, kus naised krooniti Eesti meistriteks.

Sel aastal toimusid võistlused kolme etapina: 7. juulil Põlvas, 14. juulil Viljandis, 4. augustil Alatskivil. Padise klubi käsipallurid olid treener Siiri Uusküla juhendamisel esindatud kolme võistkonnaga: T2004, T2006 ja naised. T2004 võistles koosseisus: Liisi Roos, Nora Randmäe, Jaana Nuut, Lili-Marleen Vader, Jeliisaveta Romanova; T2006: Laura-Lisette Robas, Laura-Liisa Neuhaus, Mari-Liis Roos, Eleriin Masing, Britta Kärt; naised: Maarja Pöldver, Eliisabet Pöldver, Marie Urvik, Kim-Ly Hoang, Pille-Reet Ojala, Janeli Patrail, Inna Baranova, Siiri Uusküla, Edi Roosimägi.

Kolme etapi kokkuvõttes saavutasid Padise noored tüdrukud vanusegrupis T2004 ja T2006 kolmanda koha. Padise naiskond võitis rannakäsipalli kõik kolm

Padise naiskond.

Foto: Helin Potter

etappi ning saavutas ülekaaluka esimese koha.

Esmakordselt võitis rannakäsipallist osa ka Padise mees- võistkond Padise Fännid, mis

lõpetas esimese etapi küll 5. kohaga, kuid mängupisik on meestel küljes ning järgmisel rannakäsipalli hooajal lubati taas platsil olla. Kuna rannakäsipal-

li hooaeg on lõppenud, on aeg valmistuda saalikäsipalli uueks hooajaks. Täname kõiki toetajaid ning kaasaelajaid! | **Padise käsipalliklubi**

Tuksi korvpallilaager 2.–4. klassidele Läänemaal.

Foto: Tarmo Hein

Vasalemma korvpallurite tegus laagrisuvi

Kloogarand ja Tuksi – need kaks laagrikohta said armsaks meie väikestele korvpalluritele. Head treeningtingimused, asjalikud treenerid, mõnusad kämpingud, toredad trennikaaslaste ja uued sõbrad, värske õhk, ägedad vabaajavõimalused ning väga maitsev toit – kõik need komponendid tegid laagris viibimise eriti mõnusaks. Toidud olid nii head, et “pudruallergia” vabaneti lausa ühe päevaga.

Kahes laagris osales kokku üle 100 poisi ja tüdruku Keila, Saue ja Vasalemma korvpallikoolist.

1. klassi õpilaste laager juuni alguses Kloogaranna noortelaagris oli nende esmakordne laagrikogemus, oldi ju kolm ööd eemal oma vanematest. Ilusad ilmad, hommikuvõimlemised, trennis maksimumi andmine ja muu melu keskel ei tulnud kordagi meelde. Mida laagri lõpupoole, seda rohkem hakkasid visked sisse kukkuma. Traditsioonilisel jooksuvõistlusel korvpallilaagri viimasel päeval olid kõik kiiremad kui kunagi varem.

2.–4. klassi õpilaste laager toimus juuli keskel Läänemaal Tuksi Tervise- ja Spordikesku-

ses. Tuksi heades treeningtingimustes möödus 7 päeva nagu lennates. Treeningud toimusid kõrge kvaliteediga korvpalli plastikväljakutel ning üldkehalise ettevalmistuse (ÜKE) trennid rannas või jalgpalliväljakul. Kuumalaine ajal oli väga meeldiv teha paarikilomeetrine jooks mere äärde või väike teatevõistlus ja liivaloss ning hüpata karastavasse merevette. Lisaks intensiivsetele treeningutele toimusid öhtuti viktoriinid, viske- ja jooksuvõistlused, orienteerumine, diskod ja palju muud. Laagrimelu oli nii suur, et nii mõnigi kord pidi öörahu ajal

lapsi palliplatsidelt magama paluma. Pärast laagrit tehtud “kliendiuuringus” hinnati heaks trenne, kämpinguelu ja uusi sõpru, negatiivse poole peale kanti: “Ei saanud krõpsu süüa!”. Korvpallilaagrid viis läbi MTÜ Keila Korvpallikool. Korvpallilaagrit toetas Lääne-Harju vald.

Treeningud jätkuvad septembris Vasalemma põhikooli spordihoones esmaspäeval ja kolmapäeval 17.30–19.00. Lisaks avatakse ka Paldiski korvpalliosakond, mille trenniaegade kohta leiab infot järgmises Lääne-Harju lehes. | **Silver Allik**, Vasalemma Korvpallikooli treener

Madise küla pidas juulis uhket sünnipäevapidu

☉ 7. juulil algusega kell 15. kõlas Madise kiriku vana pastoraadi rohtaias Eesti Vabariigi hümn ja riigilipu heiskas Madise küla vanim elanik, 94-aastane Erich Buch. Meie riik sai 100- ja Madise Külaselts 10-aastaseks.

Algas pikk keskööni kestev pidu. Täna üksteist ja anti tänukirju. Tore, et külla tuli ka vallavanem Jaanus Saat, kellele kingiti raamat ja küla sümboolikaga särk, et ta ikka end omainimesena tunneks. Peale särki-de oli külaselts tähtpäevaks välja andnud ka pildiraamatu oma tegemistest. Vaadati PadiseRahva Teatri etendusi lastele ja täiskasvanutele, moedemonstratsiooni – disainer Monika Uldrich tutvustas oma loomingut ja näitas, kuidas taaskasutada riideid, mis kappi seisma jäänud. Mehed proovisid jõudu vanaisade kombel vikatiga niitmisel ja puulõhkumises, naised pandi vanaemade moel sokikanda nõeluma. Suures telgis oli avatud kohvik, mille all sai varju päikese eest ja vesta juttu külla tulnud inimestega, kel olnud side selle kauni kohaga.

Õhtul vaadati filmi küla mees Erich Buch'ist, filmi oli teinud Guido Leibur naaberküläst. Edasi saabus külarahvast tervitama prominentne tegelane pealin-

Madise külapäeval prooviti jõudu vikatiga niitmisel. Foto: Guido Leibur

nast Henrik Normanni kehastuses, kes jagas küla tegusamatele kontserdipileteid ja Laulasmaa SPA pääsmeid. Aitäh meie sponsoritele: Kallaste talu Kalju Lava ja Laulasmaa SPA! Ansambel “Ivar ja Irena” tantsitas rahvast keskööni. Kes tantsida ei tahtnud, istus lõkketule ääres.

Viimase 15 aastaga on Madise tundmatuseni muutunud. Vana, sügiseti pea läbimatu kruusatee asemel on korralik asfalttee. Tänu loomadele rannas hakkavad taas välja paistma me-

reärsed rohumaad. Majapidamisi on kokku umbes 80 ja see- ga väikeses külas rahvast pea 200 ringis. Eriti palju on rahvast suvel. Viimastel aastatel on siia omale kodu soetanud väga palju inimesi.

Ajalehe Lääne-Harjumaa Eesti Sõnumid 1994. a 24. oktoobri numbrist leiame artikli “Imeilus kolgas Madise – viinajoojate ja kellalööjate küla”. Seal on kirjas: “Inimesi kohtab Madise vahel vähe. Pigem jookseb vastu mõni kass või koer, tõmbab enesele tähelepanu hobune

või rohutuusti mugiv lehm. Ja alati on siin lõõtsuvalt tuuline ja jahedam kui ümberkaudsetes külades.” Ainult viimane lause on paika pidama jäänud. Siin lõõtsub tuul ja kosutab jahe mereõhk. Lehma pole külas enam ammu ja arutu viinajoomine on samuti jäänud vanade olijate mälestustesse.

Oleme uhked oma ajaloole. Madise küla vanim osa on “kirkumägi” vanusega umbes 250–400 miljonit aastat. See on Põhja- ja Eesti pankranniku kõige läänepoolsem osa. Kõrge paekalda kohale tõusev Harju-Madise kirikutorn on aastasadu meremehi õigel kursil hoidnud. See funktsioon on tal ka tänapäeval.

Veel loeme 1994. a ajaleheartiklist: “Kiriku juurest alla merele vaadates on tunne, nagu oleks silmitsi hiigelsuure vee-kausiga. Sääli tolle sügistuultes keeva supitaldriku serval, paksu roostiku taga, käivad mehed kalapaate merele lükkamas. Eemal, teispool sügislaideid sine-tavad Suur- ja Väike-Pakri saar.”

Ei ole kahtlustki, et meie külas jätkub ka tulevikus mehi, kes kalapaate merre lükkavad ja lapsi, kes neid merelt kalakastidega koju ootavad. | **Erika Kalju-saar**, Madise küla Hintsu talu perenaine

Pakri tantsude laager Väike-Pakri saarel, Suurkylas. Foto: Marje Suharov

Pakri saarte rikas tantsu- ja muusikapärand

☉ Pakrirootslaste aeg jäi teatud mõttes seisma aastal 1940, kui kogu saarte elanikkond, ligi 300 inimest, sunniti kodudest lahkuma Rootsist, külad hävitati ja saared muudeti Nõukogude Liidu sõjaväebaasiks. Lahkujad võtsid kaasa enda traditsioonilised tantsud ja muusika. Uues kodukohas käidi koos, peeti pidusid, lauldi ja tantsiti, nii nagu varem oli tehtud.

Viimane traditsiooniline pulm oli Väike-Pakri Suurkylas peetud 1939. aastal, Rootsist korraldati muid pidusid ja aastal 1966 taaskäivitas oma tegevuse rahvatantsurühm Rågöbornas danslag (e.k Pakril sündinute tantsurühm). Eestis asutati Eestirootslaste Kultuuri Selts aastal 1988. Hakati taastama Pakri saarte elukeskkonda. 1991. sai väike grupp Pakrilt lahkunud inimesi esimest korda enda sünnisaari külastada.

rid võttis Pakri tantsud enda repertuaari. Aastal 2012 Tallinnas toimunud Sabatantsu festival korraldas Pakri tantsutoa, kuhu olid Rootsist tulnud mängima vanad Pakri pillimehed. Just seal tuli Pakri kunagise tuntud pulmapillimehe Robert Enggröni poja Endel Enggröniga rääkides teemaks tema mure selle pärast, et noored Rootsist Pakri pärimuse vastu huvi ei tunne, saarelt lahkunud on kõrges eas ja seetõttu on pakrilaste vana kultuur otseses kadumisoos. Väike seltskond muusikuid, tantsuõpetajaid, teadlasi otsustas seejärel hakata tegutsema selle nimel, Pakri väärtuslik kultuuri-pärand säiliks ja kehtaks. Selleks asutasime MTÜ Kaann lurk ne – tegemist on sõnadega, mida lauldi pulmas kui mindi pruuti tooma. Meie läheme tooma pärandit.

Kogume pärimust

Nüüdseks oleme käinud Rootsist vanade pakrilastega vestlemas ja koos pillilugusid õppimas ning arhiivides salvestusi otsimas. Eestis oleme läbi viinud õpitubasid ja teinud kadrikommete lavastuse, kus põhiraskust kandis tantsuansambel Leesikad. MTÜ Kaann lurk ne eestvõttel on lavastatud kaks eestirootslaste tantsupidu, millest viimasel, 2016. tantsisid Pakri repertuaari juba Põhja- ja Lääne-Eesti tantsurühmad. Aastatel 2017 ja 2018 korraldas MTÜ Kaann lurk ne Väike-Pakril avatud osavõtuga tantsulaagri, mille soovime muuta iga-aastaseks ettevõtmiseks.

Ühingu Kaann lurk ne eesmärgiks on koguda, säilitada ja levitada Pakri tantsu- ja muusikapärimust nii, et seda kehtaks ka edaspidi. Loodame ka, et tublid inimesed, kes Pakrile elama on läinud, samuti selle vana kultuuriga tutvuvad, selle endale mingis ulatuses omaks võtavad ning edasi viivad. | **Juhan Bernadt**, MTÜ Kaann lurk ne juhatuse esimees

Rippsildade kontsert pakkus taas elamusi

☉ Traditsiooniline rippsildade kontsert Keila-Joal toimus sedapuhku juba 19. korda. Lava laudadel astus üles Üle-Eestilise Noorte Sümfooniaorkester, dirigendiks Jüri-Ruut Kangur, solistideks Elina Nechayeva ja German Gholami Hispaaniast.

Kontserdi esimene osa kandis alapealkirja “Tuntud eesti lauljate kuulsad laulud” ja teine osa “Tuntud eesti heliloojate

kuulsad laulud”. Kontserdikülalastajaid tuli seegi kord sellesse maalilisse paika nii palju, et kõik ei mahtunud tribüünidele – kuulajaid-vaatajaid jätkus ka jõe kaldale.

Lääne-Harju valla poolt korraldatud üritust toetas Eesti Kultuurkapital. | **Peep Raun**, Rippsildade kontserdi idee algataja ja konferansjee, vallavalitsuse kultuurispetsialist

Lavatähed Keila-Joal. Lilledega on Elina Nechayeva. Foto: Ita Raun

7. Laulasmaa suvelaht.

Foto: Kristina Pärni

Suvine laadamelu Laulasmaal

☉ Sel aastal juba seitsmendat korda toimunud Laulasmaa Suvelaht võlus 7. juulil välja sooja suveilmaga ja tõi kohale 250 kauplejat, kilomeetri laadakaupa ja mõni tuhat uudistajat üle kogu Harjumaa.

Kaugemad kauplejad sõitsid kohale Leedust ja Lätist.

PadiseRahva Teatri lasteetendus sai nautida rohket tänu-likku publikut. Batuudijussi batuudi järjekorrad ei tahtnud kaduda laada lõpuski. Ühe pere sõidutas tänu loosiõnnele laadale Aerocopteri helikopter otse Tallinnast.

Laadakorraldaja tänab kan-

natlikkuse eest kohalikke elanikke, keda rohke rahvamass parkimisega häiris. Õnneks on laad vaid korra aastas ja kestab mõne tunni.

Laadakorraldaja kniks ja tänu kuuluvad ürituse läbiviimist toetanud Lääne-Harju vallale, samuti ka kohalikele noortele,

kes saavad igal aastal laadakorralduses osaledes omal nahal tunda suure ürituse korraldamise valu ja võlu. Ja kui järgmisel aastal kooli spordihoonet veel kerkimas pole, siis tõenäoliselt tuleb laad ka järgmisel aastal. | **Kristina Pärni**, Laulasmaa laada naiskond

Kordumatu kultuur

Pakri pärimuskultuur on uni-kaalne, sest segamatut elu elanud rootsikeelne kogukond oli kuni lahkumiseni säilitanud mitte ainult haruldaset puhta murraku, vaid ka igivanad tavad ja kombed. Näiteks oli pulmatantsudena säilinud mitu sellist tantsuvormi, mille sarnaseid ei ole kogutud kusagilt mujalt Eestist. Pakri saarte murrakut, kombeid ja muusikat on uuritud alates Carl Russwurmist, kes 19. sajandi keskel andis välja teose “Eibofolke oder die Schweden an der Küsten Ehtlands und auf Runö”, (e.k Eibofolke ehk rootslased Eestimaa randadel ja Ruhnus). Rannarootsi muuseumis Haapsalus lavastati 2000. aasta suvel Pakri pulma etendus, kus osalesid nii pakrilased Rootsist kui ka Pakri kultuuri sõbrad Eestist, sealhulgas ansambel Leegajus.

Pakri pärimuskultuuri taasa-vastamine sai Eestis uue hoo 21. sajandi esimese kümnendi lõpul, kui rahvakunstiansambli Leigarid seniorrühm Ürgleiga-

Oled statistikauuringus? Osale kindlasti!

☉ Eestis toimub leibkonna ja elukoha andmete võrdlusuuring, mille kohta saatis statistikaamet kevadel teate enam kui 10 000 Eesti inimesele. Hoolimata uuringu pikast nimetusest on küsimustik lühike ja lihtne ning selle täitmine ei võta aega rohkem kui viis minutit. Maist oktoobrini toimuva leibkonna ja elukoha andmete võrdlusuuringuga testitakse registripõhise rahva ja eluruumide loenduse meetoodika kvaliteeti. Uuringu käigus küsitletakse ligi 30 000 inimest.

2021. aastal plaanib statistikaamet esmakordselt rahva ja eluruumide loenduse korraldada registriandmete põhjal, mis tähendab, et inimeste käest andmeid ei küsita, vaid need pannakse kokku erinevate registrite abil.

Registrite andmete tugineva loenduse tegemisel on suurim probleem registreeritud ja tegeliku elukoha erinevus, mille mõju tuleb eriti selgelt esile, kui hakata registrite andmete põhjal määrama leib- ja perekondi. Probleemi lahendamiseks on statistikaamet loonud püsielanike määramise reeglid, mille abil hinnatakse, kas isik elab uuringuperioodil Eestis või on välismaale läinud. Statistikutele pole praegu selge, kui õiged on registrites sisalduvad andmed. Selle selgitamiseks te-

haksegi uuring arvestusega, et inimesed ankeedile vastates annavad täpseid ja õigeid andmeid.

Andmete analüüsi tulemuseks saadud andmeid võib loendusel kasutada või tuleb neid täiendavalt kontrollida ja täpsustada.

Kulutades mõned minutid "Leibkonna ja elukoha andmete võrdlusuuringu" küsimustiku täitmisele, aitate kaasa, et Eestis õnnestuks 2021. aastal loendus teostada registripõhiselt, s.o ilma inimestelt nende andmeid küsimata.

Uuringu tulemused avaldab statistikaamet 2018. aasta lõpus. | **Ene-Margit Tiit**, statistikaameti rahvastikustatistika ekspert

Riik alustab uuringuid radioaktiivsete jäätmete hoidla rajamiseks

☉ Paldiskis, endise tuumaallveelaevade õppekeskuse alal tegutseb riigiettevõtte AS A.L.A.R.A. Ettevõtte haldab radioaktiivsete jäätmete vahetust, kus ladustatakse nii NSVL-i aegse Paldiski tuumaobjekti puhastustöödel kui ka mujal Eestis tekkivaid ohtlikke jäätmeid.

Paldiski tuumaobjekti tuumakütuse viis Nõukogude sõjavägi Eestist lahkudes endaga kaasa, kuid radioaktiivsed jäätmed jäeti Eestisse.

Riik peab plaani rajada hoidla radioaktiivsete jäätmete lõpladustamiseks. Kus ja kuidas see täpselt teostub, sõltub uuringutest, mis viiakse läbi aastatel 2019–2022. Varasema-

tele uuringutele tuginedes peetakse üheks võimalikuks asukohaks Paldiskit, kus juba nii kui nii hoitakse konserveerituna Nõukogude sõjaväe ohtlikke jäätmeid. Paldiski tuumareaktorid lõpetasid töö 1989. aastal. Kuna sealsete jäätmete vaheladustamise aeg on umbes 50 aastat, siis on tarvis 2040. aasta paiku siinsed reaktorisektsioonid lammutada ja tekkinud jäätmed lõplikult ohutult ladustada. Paldiski ajaloolise tuumaobjekti jäätmed moodustavad valdava osa kogu Eesti radioaktiivsetest jäätmetest.

Tänapäeval tekib radioaktiivseid jäätmeid Eestis aastas keskmiselt 0,85 kuupmeetrit.

Omavalitsus ei ole otseselt

jäätmehoidla plaaniga seotud, kuid peab tähtsaks avalikkuse teavitamist sedavõrd tõsise ja keeruka tegevuse kõikidest etappidest ja takkudest. Riigi kohus on aegsasti ja põhjalikult valmistuda nõukogudeaegse jääkreostuse ohutuks likvideerimiseks, mis ongi lõpladustamise eesmärk. See peab olema riigil väga hästi plaanitud ja korraldatud. Lääne-Harju vallale on esmatähtis, et jäätmete käitlemisel oleks tagatud ohutus inimestele ja keskkonnale. Alles pärast väga põhjalikke tuumaobjekti lammutamise ja uue rajamise keskkonnamõjude hindamist saab lõpladustuspäiga kohta otsuseid teha. | **ajaleht@laaneharju.ee**

Abipalve inimese leidmisel

78-aastane Antonina jäi kadunuks 6. mai keskpäeval Keila-Joal jalutades. Antonina on 160 cm pikk, täidlase kehaehitusega, kastanpruunide lühikeste juuste ja sinakashallide silmadega. Kadudes oli tal seljas tumesinist värvi jope, jalas hallid püksid, peas rohelist värvi rätik. Antoninal on raskusi mälu ja ta võib küsida teed Ukrainasse. Palume kõigil, kes teavad midagi Antonina asukohast või on teda näinud liikumas, teada anda telefonil 661 6776 või 112.

www.facebook.com/kadunudsa

www.kadunud.ee

www.facebook.com/groups/operog

3,1-meetrise ümbermõõduga Turvaste mänd valla piiril.

Foto: Marje Suharov

Kogugem loodusrekordeid!

☉ 2013. aasta Postimehe Arteri jõulunumbris esitlesin oma 25 loodusrekordit.

Kirjas oli igasugust põnevat: 134-aastane ebapärlikarp, 35 aastat puus püsinud hiireviu pesa, maailma ilusaim metsisemäng Majakivil, 7-kilomeetrit käik kivist-kivile Juminda poolsaare läänerannas ehk Eesti pikim kividega rannalõik, 14-kilomeetrit ehk rekordiliselt pikk Neeruti-Porkuni oositik ja palju muud erilist või rekordihõngulist.

Nüüd on mõte hakata sarnaseid loodusest leitud rekordeid koguma üle Eesti, mille lõpptulemuseks võiks olla teos "Meie loodusrekordid". Seega, kel on põnevaid loodusest leitud rekordeid, võiks need üles tähenda-

da ja ära vormistada.

Rekordi täpne kirjeldus võiks olla 10–20 lauset pikk ja nii hea jutujooksuga, et võib otse raamatusse minna.

Rekordi nimi peab kajastuma saadetava faili nimes, näiteks: Majakivi_metsisemäng. Soovituslik on foto, mille faili nimi peab kajastama samuti rekordi, näiteks: Letipea_Ehalkivi. Ko-

hustuslik on kaastöö autori nimi, kes läheb raamatusse kui kaasautor. Kõik rekordid, mis on ka tegelikult rekordid, pääsevad raamatusse!

Saadetavad loodusrekordid palun vormistada .doc- või .docx-failiformaadis ja saata need allakirjutanule e-posti aadressil marek.vahula@online.ee. | **Marek Vahula**

PÄÄSTEAMET TULETAB MEELDE, ET SUURE TULEOHUGA AJAL ON METSAS KEELATUD:

suitsetamine, grilliseadme kasutamine, lõkke tegemine, sh RMK ettevalmistatud lõkkekohtadel, igasugune lahtise tule kasutamine, sh priimused, tikud jm.

Infot ohutuks tegutsemiseks saad küsida ka päästeala infotelefonilt **1524** või lugeda Päästeameti Facebookist.

HÄDAOLUKORRAS HELISTA 112!

AUGUSTIKUU ÕÖKINO!

Kolmel pühapäeval alates 12.08 algusega kell 21.30 toimub Amandus Adamsoni ateljeemuuseumi hubases aias mõnus maailmakino õhtu.

Viitena Adamsoni kosmopoliitsete elule vaatame itaalia, vene ning saksa filme. Filmidele eelneb lühike tutvustus.

Subtiitrid inglise keeles. Soovitav kaasa võtta pleed!
Sissepääs sümboolne 1 euro.

Täpsem kava: amandusadamson.ee ja
www.facebook.com/AmandusAdamsoniAteljeemuuseum

Adamsoni 3, Paldiski
Tel 674 2013

Rattalaenutus
Amandus Adamsoni
ateljeemuuseumis
Tunni hind 1 euro.
Laenutus muuseumi töö-
ajal E–P 11.00–18.00
Adamsoni 3, Paldiski
Tel 674 2013

Regulaarliin Paldiski-Väike-Pakri-Paldiski

kuni septembri lõpuni igal reedel, laupäeval, pühapäeval!

Reisijate kogunemine terminali ees Paldiski Lõunasadamast (Rae põik 10).

Väljumine Paldiski Lõunasadamast kell 10.00, väljumine Väike-Pakri saarelt kell 16.00.

Edasi-tagasi pileti hind inimese kohta 10 eurot, tasumine sularahas.

Vajalik isikut tõendav dokument! Info tel 5199 1718.

25.08 kl 19 Kloogaranna

MÖÖDA PIIRI

POLITSEI- JA PIIRIVALVEORKESTER
DIRIGENT HANDO PÖLDMÄE

TÕNIS MÄGI, OTT LEPLAND,
KARL-ERIK TAUJAR, LIISI KOIKSON,
MARI KALKUN, MARI JÜRJENS

19.08 kl 16 Sillamäe promenaad
20.08 kl 16 Alatskivi laululava
21.08 kl 19 Värska laululava
22.08 kl 19 Valga keskvaljak
23.08 kl 20 Lilli-Ungurini piiripunkt
24.08 kl 19 Kuressaare lossi hoov
26.08 kl 16 Tallinn, Vabaduse väljak

13 uut isamaalist laulu

KONTSERDID ON TASUTA

Korraldaja jätaks õiguse teha programmi muudatusi

JÄRGMINE LÄÄNE-HARJU
VALLA LEHT ILMUB
20. SEPTEMBRIL

Teated ja uudised:
ajaleht@laaneharju.ee

Reklaam ja kuulutused:
reklaam@laaneharju.ee

Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad
ja metsakinnistuid hinnaga
kuni 10 000 eurot/ha.
Kinnistud võivad olla tehtud raietega
või asetseda piiranguvööndis.
Tel: 56 111 900

Laulasmaa Kooli tööpakkumised

- Laulasmaa Kooli matemaatikaõpetaja 1,0
- Laulasmaa Kooli klassiõpetaja 1,0
- Laulasmaa Kooli loodusainete õpetaja 0,5
- Laulasmaa Kooli tehnoloogia-/robotikaõpetaja 0,5
- Laulasmaa Kooli huvijuht 1,0
- Lehola koolimaja ja lasteaia logopeed 0,7
- Laulasmaa koolimaja ja lasteaia majahoidja 1,0
- Lehola koolimaja ja lasteaia kokk 1,5
- Lehola koolimaja ja lasteaia köögi abitööline 0,5
- Klooga koolimaja inglise keele õpetaja 0,5
- Klooga lasteaia lasteaiaõpetaja 1,0

Sooviavaldus, elulookirjeldus ja haridust tõendavad
dokumendid saata e-posti aadressile
laulasmaakool@gmail.com.

Erivajadustega laste kool

Salu kool

(lasteaed-põhikool)
asukohaga Maidla küla,
Saue vald, Harjumaa

Võtame vastu 2018/19 õppeaastaks erivajadustega
(psüühikahäire ja vaimupuue) õpilasi.

Kooli tulekuks vajalik

1. Lapsevanema avaldus
2. Nõustamiskomisjoni otsus
3. Kehtiv rehabilitatsiooniplaan
4. Arstlik tõend
5. Isikut tõendava dokumendi koopia

Lasteaeda võtame vastu aastaringsest.
Info kool@salukool.ee ja tel 608 8618.

Hea võimalus oma ideedele tuge saada!
LEADER-meetme projektitaotluste vastuvõtt toimub
01.–08. oktoober 2018.

Meede 1.1 Ettevõtlikkus
Meede 1.2 Tooted ja teenused
Meede 2.1 Kogukond
Meede 3 Looe-Eesti

Nõustamispäevad omavalitsustes

21.08 kell 13.00–18.00 Padise teenuspunktis Keskuse 3-1, Padise
22.08 kell 13.00–18.00 Vasalemmas Ranna tee 8 3. korrusel
27.08 kell 13.00–17.00 Keila teenuspunktis Paldiski mnt 21, Keila
28.08 kell 13.00–18.00 Lääne-Harju vallas Paldiskis Rae 38
2. korrusel
30.08 kell 13.00–16.30 Riisipere halduskeskuses Nissi tee 53c
05.09 kell 13.00–18.00 Laitse Seltsimajas Kaasiku külas
Nõustamispäeval saab uurida oma projektiidee rahastamise võimalusi
või esitada juba konkreetseid küsimusi taotlustingimuste kohta. Kui
nõustamispäevade ajad ei sobi, võtke meiega ühendust ja leiame
võimaluse kohtuda nõustamiseks teile sobival ajal ja kohas.

Lisainfo meetmete ja taotlemise tingimuste kohta
www.vomentaga.ee

PALJU ÕNNE!

JUUBILARID JUULIS JA
AUGUSTIS

95 VAIKE AOLAID
95 SELMA-MERIHANDA ERM
94 ALEKSANDR KIRJUHHIN
94 ELGA LILLEORG
93 ÕIE MIRALDA TOMINGAS
92 AINO MELLER
90 ALIIS AEDMAA
85 MARIA DOLŽIKOVA
85 HELMI-CHARLOTTE HÜLP
85 MILVI KRACHT
85 MILVI UULMÄE
80 BORIS BOLASHCHENKO
80 ANATOLY DOTSENKO
80 ELMUT KIIK
80 LAINE LAIDVEE
80 TIIV TROMP
80 MALL VATSEL
75 NADEZHDA CHIRKOVA
75 VIKTOR DÜŠIN
75 RUDOLF KALDER
75 LJUDMILA KIREJEVA
75 VAIKI KVADE
75 AADU KÜTTIM
75 ALLI LUIV
75 MARET NORAK
75 MARIA PLOTNIKOVA
75 EVI SIGUR
75 VALERI ZELENNIN
70 KÜLLI AUS
70 VLADIMIR BARANOV
70 LJUDMILA DEMITŠEVA
70 LEILI EINROOS
70 VLADIMIR GLUSHKOV
70 ALEXANDER GOLOVIN
70 TAISSIA JAVORSKAJA
70 KOIT KULDVEER
70 HELDI LEEVER
70 REIN METSAOJA
70 GALYNA PILGANCHUK
70 EINAR RUBER
70 VIKTOR SMIRNOV

VALDA SÜNDISID

• KARINA GORŠKOVA
• KAROLINA HRAMOVA
• KARL SEBASTIAN HÄÄTARÕ
• LILIT JAAKU
• AARON JÕEORG
• HERON JÕEORG
• AGATHE KAPMANN
• DEVIN KOKLA
• MIHAIL KRÕLOV
• BOGDAN MANUILENKO
• MARKUS OJAPERV
• RALF PIELGAS
• EMILIA PODKOLZINA
• EKKO OLIVER RAJAND
• ANNI-BRITT RAUK
• SASKIA REHEPAP
• LILIT SEPP
• MAKSIM ŠLÖKOV
• ELINA ZAHHAROVA
• ROMEK TEICHMANN
• JAKOB TEIGAR
• JOHANNES VIIDIK
• ELLE VIRAK

Paldiski lasteaed Sipsik ootab
oma töökasse kollektiivi alates
septembrist 2018 kvalifikat-
siooninõuetele vastavaid
lasteaiaõpetajaid
(2,0). Kui oled meeskonnatööle
orienditud, avatud ja
aktiivne, siis saada oma CV,
avaldus ja haridust tõendava
dokumendi koopia aadressile
sipsik@laaneharju.ee.

ERAKUULUTUSED

Aneri Sport OÜ otsib oma väikesesse kollektiivi õmblejaid. Õmbleme spordirõivaid. Tööaeg paindlik, palk konkurentsivõimeline. Asume Sauel Kasesalu 12. Tel 513 7705, anerisport@gmail.com

Arboristi teenused. Ohtlike puude raie, puude hooldusloikus, hekkide hooldus, kändude freesimine, raieteenused, võsa niitmine. www.puukirurg.ee, info@puukirurg.ee, tel +372 505 7786

Fekaalivedu, kogumiskaevude tühjendus, küsi pakkumist, tel 5346 8430

Hoonete soojustamine puistevillaga. Konsultatsioon objektil tasuta. Tel 501 6689, ken@puistemees.ee, www.puistemees.ee

Korstnapitside ja moodulkorstnate ehitustööd. Tel 5557 9399

Korstnapühkija ja pottsepa teenused; ohtlike puude/okste langetamine ning viljapuude lõikamine. Muruniitmine (trimmeriga). Tel +372 5348 7318, e-post igor@inkteenused.ee

Kutsetunnistusega korstnapühkija, tehtud tööde kohta akt. Tel 5689 0125, e-post kuldnoop@gmail.com

Kvaliteetne pottsepa- ja korstnapühkimisteenus. www.ahjuteenused.ee, tel 5663 9398

Kutsume Teid hispaania keele kursustele. Tunnid teisipäeviti Täheruumis (Paldiski mnt 19, Keila). Info ja registreerimine a.s.wesman@gmail.com

Magus mesi Padise valla niitudelt! 0,5 l purk / 700 g hind 5,50 € purk. Toon mee tasuta koju kätte. Helista tel 5191 6171

Müüa killustik, liiv, graniitkillustik, kruus, sõelutud muld, sõnnik ja kompostmuld, täitepinnas, freesasfalt, kuivsegud. Kallur, väikeveod 0,1–8 t. Tel 501 5992

Müüa liiv, killustik, sõelutud põllumuld, haljastusmuld, aiandusmuld, freesasfalt kohaleveoga. Hea läbivus ja manöövervusvõime. Tel 507 9362

Müüa soodsalt Lääne-Harju vallas, Tõmmiku külas, Aarnamäe karjääris liiva, sõelutud ja sõelumata mulda, transpordivõimalus. Tel 565 64103, e-mail pallem@gmail.com

Ohtlike puude aastaringsed raie-, hooldus- ja saetööd. Katuserennide puhastus. Tel 5551 2104. www.puuhooldaja.ee

Ostan auto, sobib ka vene auto. Tel 5819 0200

Ostan Teie seisva või mittetöötava auto või muu mootorsõiduki. Võib pakkuda ka ülevaatuseta! Pakkuda võib kõike! kasutult. seisevauto@mail.ee, tel 5459 5118, Magnus

Ostan Teie sõiduki! Võib olla uus, remonti vajav või seisev auto! Ei pea olema ülevaatus ega kindlustust! Tel 5457 5055, alka515@hotmail.com. Kuulutus ei vanane!

Ostan ühetoalise korteri Paldiskis, hind kuni 7000 €. Tel 5807 3594

Otsime müüjat riidepoodi aadressil Piiri 5, Keila (Grossi kauplus). Tel 5648 1554

Otsime oma meeskonda Keila Enstosse tublisid ja korda armastavaid puhastus-teenindajaid. Osalise tööajaga. Helistada tel 5662 8277

Pakun tööd võsameeste brigaadile (1–4 inimest). Tööks on kultuurihooldus ja valgustusraie. Vajalikud oma transport ja tööriistad. Sobivusel pikaajaline koostöö. Info tel +372 5556 3987

Teen igasuguseid elektritöid. Vajalik kompetents olemas. Tel 505 5398

Teostame vihmaveesüsteemidega seotud teenuseid. Valtsimismasinaga valmistame rennid otse Teie objektile, puuduvad liitekohad. Tel 527 1059, info@vihmaveerennid.ee, www.vihmaveerennid.ee

Õhksoojuspumba paigaldus ja hooldus. Hind 150 €. Sertifikaadiga paigaldaja Kalev Lepistu, tel 5656 2191

Lugupeetud talupidajad!
Pakume igapäevast kauplemiskohta
Paldiski Kaubamaja hoone juures.
Lisainfo tel 679 0765 või
e-post paldiski.kaubamaja@konvers.ee.
Koduleht www.konvers.ee.

HARMET

Harmet Bathroom OÜ (HBR) on Eesti suurima moodulmajade tootja Harmet OÜ tütarettevõtte. Harmet OÜ on loodud 1992. aastal. Meie ettevõtte toodab moodulehitisi, majaelemente, ehitussoojakuid ja erinevaid metallkonstruktsioone. Oma klientidele pakume terviklahendusi – alustame projekteerimisest ja lõpetame hoonete paigaldamisega. Ettevõtte toodang eksporditakse peamiselt Skandinaavia riikidesse. Tootmine toimub meie kolmes tehases - Kumnas, Pärnus ja Tutermaal. Meie väärrikasse meeskonda kuulub üle 600 töötaja. Rohkem infot meie ettevõtte kohta saab www.harmet.ee

HBR otsib oma meeskonda:

ELEKTRIKUID
PLAATIAID
MÄRGRUUMIDE KOOSTAJAID
MÖÖBLI PAIGALDAJAJD
KVVK KOMPLEKTEERIJAJD
PÕHIAPLAATIDE KOMPLEKTEERIJAJD
SISELOGISTIKUT

Lisainfo telefonidel: **520 6225** (Kristel Hunt, personalispetsialist)
5629 7067 (Paula-Liisi Nurm, personalispetsialist)

Vääna Puukool

Vääna Puukoolis nüüd palju taimi sügisesele soodsate hindadega

HINNAD ALL KUNI 50%

Lisainfo
www.väänapuukool.ee või telefonil 5669 5577

BENNETT
VÄIKEVEOKITE ÜMBEREHITUS

Seoses kasvava tootmismahuga otsime oma kollektiivi klaasplastist detailide valmistajat, kelle tööks on detailide ja vormide valmistamine. Hea kui on eelnev kogemus. Vajadusel väljaõpe.

Lisainformatsioon telefonil +372 502 8725. Töö asukoht Keila lähedal Kumnas, Bennett Grupp.

BENNETT
VÄIKEVEOKITE ÜMBEREHITUS

Seoses kasvava tootmismahuga otsime oma kollektiivi koostelukkseppa, kes oma tehniliste oskuste ja teadmistega oleks tähtsaks osaks väikebusside ümberehituse erinevates etappides.

Lisainformatsioon telefonil +372 502 8725. Töö asukoht Keila lähedal Kumnas, Bennett Grupp.

Avalik kirjalik enampakkumine

Maa-amet on välja kuulutanud avaliku kirjaliku enampakkumise piirkonnas asuvate kinnisasjade müümiseks. Pakkumiste esitamise tähtaeg on 05.09.2018. Täpsemat informatsiooni saab Maa-ameti kodulehelt www.maaamet.ee.

- Harju maakond Lääne-Harju vald Kersalu küla Kroonipõllu kinnisasi (29501:009:0450; 7,68 ha; (M)) alghind 15 360.-, tagatisraha 1530.-
- Harju maakond Lääne-Harju vald Kersalu küla Toropi kinnisasi (29501:009:0448; 5,95 ha; (M)) alghind 14 280.-, tagatisraha 1420.-
- Harju maakond Lääne-Harju vald Klooga alevik Roheline tee 11 kinnisasi (29501:008:0054; 0,2348 ha; (M)) alghind 13 620.-, tagatisraha 1360.-
- Harju maakond Lääne-Harju vald Kloogaranna küla Lahe tee 10a kinnisasi (29501:001:0368; 0,7211 ha; (M)) alghind 39 660.-, tagatisraha 3960.-
- Harju maakond Lääne-Harju vald Kloogaranna küla Mere tee 8a kinnisasi (29501:001:0411; 0,25 ha; (M)) alghind 13 750.-, tagatisraha 1370.-
- Harju maakond Lääne-Harju vald Kloogaranna küla Metsasihi tee 12 kinnisasi (29501:001:0394; 0,33 ha; (M)) alghind 18 150.-, tagatisraha 1810.-
- Harju maakond Lääne-Harju vald Ämari alevik Lennu tn 2a kinnisasi (86801:001:0926; 0,23 ha; (M)) alghind 3 450.-, tagatisraha 340.- (E) elamumaa, (Ä) ärimaa, (T) tootmismaa, (L) transpordimaa, (M) maatulundusmaa, (S) sihtotstarbete maa

Müüdavate kinnisasjade või enampakkumisel osalemise kohta saab täpsemat infot telefonidel 665 0782, 665 0781, 675 0126 ja 675 0101. Kirjalikult esitatavad küsimused müüdavate kinnisasjade või enampakkumisel osalemise tingimuste kohta esitada hiljemalt viis tööpäeva enne pakkumiste esitamise tähtaega e-postile maaamet@maaamet.ee või postiaadressile Akadeemia 4, 51003 Tartu.

Lääne-Harju vallavalitsus teatab

Lääne-Harju Vallavalitsuse 31.07.2018 korraldusega nr 519 kehtestati Lääne-Harju vallas Lohusalu külas Lohusalu tee 169 kinnistu (katastritunnus 29501:001:0360) ja lähiala detailplaneering. Keila valla üldplaneeringu kohane detailplaneering algatati Keila Vallavalitsuse 05.04.2017 korraldusega nr 231 "Detailplaneeringu koostamise algatamine Keila vallas Lohusalu külas Lohusalu tee 169". Planeeritav ala piirneb põhjas Lohusalu tee 171 (katastritunnus 29501:001:0840) kinnistuga, idas Lohusalu teega (29501:001:0557), Lõunas Lohusalu tee 165 (29501:001:0049) ja Lohusalu tee 167 (29501:001:0040) kinnistutega, läänes Kordoni kinnistuga (29501:001:0156). Planeeritava ala ligikaudne pindala 0,7 ha. Kinnistu jagamisel tekkivate kruntide pindalad on 3216 ja 3379 m². Kruntidele on võimalik kuni kaks hoonet (elamu ja üks abihoone) ehitisealuse pindalaga kuni 330 m², elamu kõrgusega kuni 9 m ja abihoone kõrgusega kuni 5 m. Veevarustus on lahendatud suurkaevuga ja kanalisatsioon kogumismahutitega. Väline tulekustutus on olemasoleva tuletõrje hüdrandi baasil. Krundi sadevee kogumiseks rajatakse kraav kinnistu lääne- ja lõunaküljel. Kui sellest ei piisa, siis ehitatakse huvitatud isiku poolt välja sadeveetrass ja juhitakse sadevesi riigi maantee truubi DN300 kaudu Lohusalu lahte. Juurdepääs planeeringualale tuleb rajada Lohusalu teelt. Detailplaneeringu kohaste rajatiste rajamise kulud kannab vastavalt sõlmitud lepingule huvitatud isik.

Lääne-Harju Vallavalitsuse 31.07.2018 korraldusega nr 520 kehtestati Lääne-Harju vallas Rummu aleviku Aiamaa maaüksuse ja lähiala detailplaneering. Planeeritav maaüksus asub Rummu alevikus Metsapere peakraavi vahetus läheduses maatulundusmaal. Juurdepääs planeeringualale on Koidu tänavalt (katastritunnus 86801:001:0904). Vasalemma valla üldplaneeringu kohaselt kuulub planeeringuala hooajaliste elamute rajamiseks ettenähtud juhtotstarbega piirkonda. Planeeritav ala piirneb põhjas ja idas Aia tn 12 (86801:001:0928) maatulundusmaa kinnistuga, lõunas Koidu 1 (katastritunnus 86801:001:0944) maatulundusmaa ja Koidu tänav (86801:001:0904) transpordimaa kinnistuga, läänes Rummu maatulundusmaa kinnistuga (86801:001:0134). Planeeritava ala ligikaudne pindala 6,7 ha. Maaüksuse jagamisel tekib 92 katastriüksust, millest neli on transpordimaa ja ülejäänud 88 maatulundusmaa sihtotstarbega. Planeeringutel puudub oluline mõju looduskeskkonnale ja valla majandusele. Detailplaneeringutega on võimalik tutvuda Lääne-Harju valla veebilehel aadressil www.laaneharju.ee.